...Ы ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

...УРЯАД ҮНЭН

...-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

... (10204) | 1963 оной июниин 19, среда | Сэн 2 мүнгэн

ТАСС-ай мэдээсэл

Валерий Быковскиин замбуулинай дайда соогуур ниидэжэ эхилһээр дүрбэдэхи ажалайнь үдэр дүүрэхэеэ байна. Космонавт-Зургаа Валентина Терешкова хоёрдохи үдэрэйнгөө ниидэлгын программые дүүргээ. Июниин 17-до Москвагай сагаар 22 часта «Восток-5» онгосо-одон Газарые 54 дахин тойроо. Валентина Терешковагай «Восток-6» онгосо энэ үе соо замбуулин соогуур 900 мянган километртэ ниидэжэ, дэлхэйе 23 дахин тойроо.

Космонавтнуудай бэе яһала һайнууд, замбуулинай дайда соо хүдэлмэрилхэ эрхэ байдалда дадаа, мүнөө бүхэли үдэрэй турша соо научна шэнжэлэлгын ехэ хүдэлмэри программын ёһоор хэһэн байна.

Валерий Быковский, Валентина Терешкова ниидэлгэ тухайгаа бэе бэедээ мэдээсэлсэнэ. Онгосонуудай аппаратурын болон оньһо түхеэрэлгэнүүдэй хүдэлмэри тухай мэдээсэлнүүдые бэе бэедээ дамжуулна, тэрэшэлэн газарһаа абаһан мэдээнүүдээ дуулгалсана. Ниидэжэ ябаха үедөө космонавтнууд Газартай хөөрэлдэжэ байдаг. Замбуулинай дайда соогуур холбоон яһала һайнаар байгуулагдана.

Теле-хэмжэлгын мэдээнүүд корабль дээрэхи бүхы юумэнүүдэйнь гэмгүй һайн байһан тухай гэршэлжэ үгэнэ.

Замбуулинай совет онгосонуудай хамтадаа ниидэлгэ үргэлжэлһөөр.

...ВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДЭЙ ПЛЕНУМ ТУХАЙ

...ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

...оной июниин 18-да Кремлиин Ехэ ордон соо КПСС-...альна Комитедэй Пленум нээгдэбэ. Пленумые КПСС-...й Нэгэдэхи Секретарь нүхэр Н. С. ХРУЩЕВ нээгээ.

...тиин соёл сурталай хүдэлмэриин ээлжээтэ зорилго-...эн асуудал Пленумэй зүбшэн хэлсэхэ зүйлдэ табиг-...С-эй ЦК-гай секретарь нүхэр Л. Ф. ИЛЬИЧЕВ элид-

...ай Пленумэй хүдэлмэридэ союзна республикануудай ...нуудай ЦК-нуудай суртал бодолой асуудал эр-...кретарьнууд, тэрэшэлэн соёл сурталай таһагуудые ...партиин промышленна ба хүдөөгэй крайкомууд бо-...муудай нэгэдэхи секретарьнууд (Центральна Коми-...тавта ороогүйшүүл), партиин промышленна ба хү-...айкомууд болон обкомуудай соёл сурталай асуудал-...рхилдэг секретарьнууд, партиин окружкомуудай, ...нна ехэ центрнүүдэй зарим горкомууд болон рай-...нэгэдэхи секретарьнууд, зарим промышленна үйлэд-...рткомуудай, мүн хүдөө ажахын тон шухала районуу-...з, совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүдэй парт-...секретарьнууд, промышленностиин, барилгын, хү-...ахын ехэ партийна организацинуудай секре-... союзна республикануудай ЛКСМ-эй ЦК-...ВЛКСМ-эй хэдэ хэдэн крайком, обкомуудай ...секретарьнууд, СССР-эй наукануудай Акаде-...тын эрдэм ухаанай академиин, Марксизм-ленениз-...тудай, Партийна дээдэ һургуулиин, центральна газетэнүүд болон журналнуудай, радио ба телевидениин, ТАСС-ай, «Знани» гэжэ бүхэсоюзна бүлгэмэй, мүн соёл сурталай бусад центральна эмхи зургаануудай, организацинуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд, уран зохёолшодой, уран зураашадай, композиторнуудай союзуудай, театральна ажал ябуулагшадай, СССР-эй ба союзна республикануудай киногой хүдэлмэрилэгшэдэй эмхидхэлэй комитедэй түлөөлэгшэд; союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдэй түрүүлэгшэнэрэй соёл культурын асуудал эрхилдэг орлогшонор, культурын, дээдэ ба тусхай дунда һуралсалай, гэгээрэлэй министрнүүд, союзна республикануудай радио ба телевидениин комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр, телеграфна агентствэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, СССР-эй болон РСФСР-эй Гүрэнэй комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр, наукануудай академинүүдэй президентнүүд, Марксизм-ленинизмын институдай филиалнуудай, союзна республикануудай партийна һургуулинуудай директорнүүд, республиканска, хизаар болон областьнуудай газетэнүүдэй редакторнууд, союзна, республиканска, хизаар болон областьнуудай издательствонуудай директорнүүд, дээдэ һургуулинуудай, һургуулинуудай багшанар, пропагандистнууд, агитаторнууд, клубуудай ба библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд, зэбсэгтэ хүсэнүүдэй партийно-политическэ хүдэлмэрилэгшэд, КПСС-эй ЦК-гай аппарадай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Партийно-гүрэнэй хиналтын Комитедэй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд хабадалсана.

Космонавтнар нүхэд В. В. Терешковагай, В. Ф. Быковскиин «Восток-5», «Восток-6» онгосонуудай бортһоо Пленумэй нэрэ дээрэ эльгээһэн амаршалга абтаба.

Ниидэлгээ амжалтатайгаар дүүргэхыень хүсэһэн амаршалгын бэшэг замбуулинай баатарнуудта нэрьемэ альга ташалгаар үдэшэн Пленумдэ хабаадагшад эльгээгэ.

* *

«Партиин соёл сурталай хүдэлмэриин ээлжээтэ зорилгонууд» тухай КПСС-эй ЦК-гай секретарь нүхэр Л. Ф. ИЛЬИЧЕВОЙ элидхэлэй зүбшэн хэлсэлгэ Пленум дээрэ эхилээ. Нүхэд: Н. Г. ЕГОРЫЧЕВ (КПСС-эй Москва городой комитедэй нэгэдэхи секретарь), Г. И. ПОПОВ (КПСС-эй Ленинград городой комитедэй нэгэдэхи секретарь), А. Д. СКАБА (Украинын КП-гый ЦК-гай секретарь), С. В. МИХАЛКОВ (РСФСР-эй Уран зохёолшодой союзай правлениин секретарь), В. П. ЕЛЮТИН (СССР-эй Дээдэ болон тусхай дунда һуралсалай министр) үдэшын заседани дээрэ үгэ хэлээ.

Замбуулинай «Восток-5» онгосо дээрэһээ космонавт нүхэр Быковскиһоо радиограмма абтаа, КПСС-эй зэргэдэ өөрыень абахые тэрэ гуйһан байна гэжэ Пленум дээрэ түрүүлэгшээр һууһан нүхэр Л. И. БРЕЖНЕВ мэдээсээ. Нүхэр Быковскиин энэ гуйлтые КПСС-эй ЦК хаража үзөөд, Советскэ Союзай Коммунис партиин гэшүүндэ тэрэниие абаха гэжэ тогтоогоо.

КПСС-эй ЦК-гай Пленум хүдэлмэрээ үргэлжэлүүлһэн.

...ПАРТИИН СОЁЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИИН ЭЭЛЖЭЭТЭ ЗОРИЛГОНУУД

...963 оной июниин 18-да КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум дээрэ КПСС-эй ЦК-гай секретарь нүхэр Л. Ф. ИЛЬИЧЕВОЙ хэһэн элидхэл

...XII съездһээ хойшо ...э партиин, тэрэнэй ...митедэй бүхы ажал ... зорилгые—съездын ...ые, КПСС-эй шэнэ ...оммунизм байгуулха ...а программые бэе-...лгадана.

...мическа болон поли-...далай шухалын шу-...нуудые Центральна ...ээнь үнгэрһэн хоёр ...идхэһэн байна. Ээл-... тухай асуудалай ...й Президиум дээрэ ...эхэдэ, партиин соёл ...мэриин зорилгонуу-...хэ гэжэ Н. С. Хру-...һэн. Промышленна ...ахын үйлэдбэриин ...дай ажахые хүтэл-...нууд үнгэрэгшэ жэ-...он ноябриин Плену-...идхэгдэһэн байгаа, ... соёл сурталай асуу-...эн хэлсэхэ гээшэ ...тай байна гээд тэрэ

...йгуулалтын бүхы һалбаринууд дээрэ бидэнэр эдэбхитэйгээр добтолго хэхэ ёһотойбди, соёл сурталай һалбари коммунизмын илалтын түлөө тэмсэлдэ шухалын шухала һалбаринуудай нэгэн зандаа үлэнэ.

Социализмын түлөө бүхы тэмсэлшэдые үзэл бодолой талаар нэгэдүүлдэг революционно теоригүй хүдэлмэришэн ангиин дайшалхы парти байжа шадахагүй гэжэ Владимир Ильич Ленин һургадаг һэн. Манай партиин түүхэ хадаа революционно олониитын, социализм болон коммунизм байгуулагшадай үзэл бодолой талаар зэбсэгжэһэн байха тухай, манай соёл сурталай зэбсэгые саг үргэлжэ нарижуулан һайжаруулха тухай ленинскэ оролдолгын бодото бэелэл болоно.

Гүнзэгы ехэ, олон янзын соёл сурталай хүдэлмэриие партиин ябуулаагүй һаа, совет арадай элитэ ехэ илалтанууд туйлагдаха аргагүй байха һэн. Агуу ехэ үзэл бодолтой байлгаһаа уламжалан, угаа ехэ баатаршалга гаргагдадаг, ямаршье зорилгонуудые ушар ёһо мэдэн шиидхэбэл, тэрэниие арад дүүргэжэ шадаха.

Соёл сурталай хүдэлмэридэ парти һүүлшын жэлнүүдтэ ехэ анхарал хандуулна. XX, XXI, XXII съезднүүд дээрэ, партиин шэнэ Программа соо, КПСС-эй ЦК-гай Пленумүүд дээрэ, соёл сурталай асуудалнуудаар КПСС-эй ЦК-гай тогтоолнууд соо ажалшадые үзэл бодолой-политическэ талаар хүмүүжүүлгын шухалын шухала асуудалнууд шиидхэгдэһэн байна. Литература болон искусствын ажал ябуулагшадтай парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй һаяхан болоһон уулзалга, Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгэ юрэнхыдөө соёл сурталай талаар угаа ехэ удха шанартай байгаа.

Соёл сурталай асуудалнуудта зорюулагдажа, Центральна Комитедэй Пленум зарлагдаба. Энэ хадаа ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ тухай партиин анхарал оролдолго гаргадагые шэнээр харуулхаһаа гадна, партиин, бүхы арадай үзэл бодолой-политическэ ажабайдалдахи шухала ушар болоно.

Совет орон агууехэ добтолгодо гараад, коммунизмын түлөө шиидхэхы удха шанартай байлдаа хэнэ.

Тиимэһээ совет обществын ажабайдалай бүхы һалбаринуудта һүүлэй жэлнүүдтэ болоһон социально-экономическа хубилалтануудта тааралдахаар соёл сурталай хүдэлмэриин хэмжээе дээшэлүүлхэ шухала гэжэ партиин тоолодог байһаниинь яһала ойлгосотой.

XXII съездһээ хойшо багахан саг үнгэрөө.

Соёл сурталай хүдэлмэриин шухала гол ёһонуудые съезд заагаа һэн. Эдэ гол ёһонуудые манай парти шууд сэхээр бэелүүлнэ.

Энэ Пленумые зарлаха тухай мэдээсэлэй толилогдоһонһоо хойшо үзэл бодолой-хүмүүжүүлгын асуудалнуудта бүри ехээр анхарал хандуулагдадаг болоо. КПСС-эй ЦК-да, газетэ, журналнуудай редакцинуудта ороһон олон тоото бэшэгүүд соо ажалшад үнэтэ дурадхалнуудые оруулһан, зүбшэлнүүдые үгэһэн байха юм. Пленумэй үзэмжэдэ табигдажа байһан элидхэл соо эдэнэй нилээд олониинь али зэргээрээ хараада абтаһан байна.

мүн социалис ниитын байгуулалтын нэрэ хүндэ, һүр хүсые улам өөдэнь үргэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй урда тээхэнэ гайхан омогорхоһон дэлхэй совет ороной шэнэ элитэ ехэ амжалтын гэршэ болобо. Замбуулин соогуур ниидэхээр хүниие һуулгаһан 5-дахи, 6-дахи онгосонууд табигдаа. Газарые тойрон ниидэхээр Валерий Быковскитой суг хамта түрүүшын эхэнэр космонавт — Валентина Терешковае һуулгаһан онгосын ниидэхэдэ бүхы совет хүнүүд, илангаяа эхэнэрнүүд, гүн сэдьхэлээ хүдэлгэһэн, хизааргүйгөөр баярлаһан байха юм. КПСС-эй ЦК-гай Пленумдэ хабаадагшадай үмэнэһөө манай хатуу зүрхэтэй, эрэлхэг зоригтой патриодуудые сэдьхэлэй гүнһөө, халуун зүрхэнһөө амаршалхые, замбуулин соогуур түүхын хамтын ниидэлгээ амжалтатайгаар түгэсхэхыень тэдээндэ хүсэхые зүбшөөгыт!

Политическэ талаар — энэ арбан жэл хадаа социалис демократиин, коммунистнуудай, бүхы ажалшадай ниитэ-политическэ ажал ябуулгын бодото дээрээ һалбаран хүгжэлтые, ороной ажабайдалда Коммунис партиин үүргын саашадаа дээшэлһэниие тодорхойлно.

И. В. Сталинда һүгэдэн шүтэлгэ олон һаад бэрхэшээлнүүдые үлөөгөө. Тэрэнэй хойшолонгуудые усадхалга партиин, ороной ажабайдалда ленинскэ ёһо гуримуудые бүдүүлигээр эбдэһэн хүндэ ашаанһаа манай замые сэбэрлэхэ, экономико болон политикада субъективизмһээ, теоридо хуушан үзэл бодол баримталха ябадалһаа сүлөөрхэ гэһэн удхатай байгаа. Нэгэ хүндэ һүгэдэн шүтэхэ, тэрэниие элишэлэн зайсуулха тухай асуудалые КПСС-эй ЦК-гай табихадань, парти, арад энэ алхамые ойлгохогүй, Центральна Комитедые дэмжэхэгүй гэжэ хэлэдэг үнэмшэсэгүй хүнүүд олдоо һэн.

Теэд юу болооб? Нэгэ хүндэ һүгэдэн шүтэхэ ябадалые элишэлжэ, тэрэнэй хойшолонгуудтай хэһэн тэмсэл болбол партиин, тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитедэй морально-политическэ гайхамшагта илалтаар түгэсэһэниие мүнөө хэншье, буруу үзэл бодолтой барга бүдүүлиг хүнүүдһээ бэшэниинь, арсажа шадахагүй!

Нэгэ хүндэ һүгэдэн шүтэлгые дабан гараха гээшэ ямаршье революционно ажал ябуулга шэнги хүнгэн бэшэ хэрэг байһан юм. Энэ хадаа манай ороной дотоодыншье, гадаадыншье талаар тодорхой һаад түбэгшээлнүүдтэй байха юм гэжэ парти урид шалан харадаг байгаа. Тиигэбэшье һаань, парти эдэ бэрхэшээлнүүдые дабан гарахаар урагшаа шэн зоригтойгоор дабшаа һэн, нэгэ хүндэ һүгэдэн шүтэлгэн тухай зүбыень үнэн сэхээр хэлэжэ, асари ехэ шэн зоригтой, хэлбэришэгүй хатуужалтай байһанаа харуулаа. Түүхэ хүнгэн харгые мэдэдэггүй, революционно политика дардам харгые баһал мэдэдэггүй. Имагтал агууехэ Ленинээр байгуулагдаһан, хүмүүжүүлэгдэһэн коммунистнуудай парти—революционернүүдэй парти иимэ алхам хэхээр шиидэжэ шадаха байгаа. Арад юйлгожо, партиие, тэрэнэй ленинскэ хараа шугамые бүхы сэдьхэлһээ, бүхы зүрхэнһөө бүрин дэмжээ!

Хабарай урасхал эрье шадараа сэбэрлэхэ зуураа, мүн бог шорой асардаг ха юм. Заатагүй ушарха хойшолонгууд болохо тиимэ ямар бог шорой ерээ гээшэб?

Нэгэ хүндэ һүгэдэн шүтэлгын хойшолонгуудые зайсуулхатай хамта партиин, арадай байгуулһан бүхы юумэнүүд үгы хэгдэхэ, арадай шэлэн олоһон түүхын замай хэр зүбтэнь һэжэг түрэхэ бэзэ гэжэ социализмын дайсад хүлеэһэн юм. Үнэндөө, политическэ талаараа хатуужаагүй гү, али дураа гутаһан зарим хүнүүд буржуазна пропагандын мэхэдэ орожо, арадай, партиин дабажа гараһан замые хардан буруушаахые, партиин үни хада бута сохиһон антиленинскэ троцкистска, баруунай оппортунис үзэл бодолые һэргээхые һэдэһэн байна.

Гэбэшье зүб харгыһаа гаргаха һэдэлгэдэ парти бэеэ дайруулаагүй. Бүхы арадай зүтһөө халуунаар дэмжэгдэһэн XX съездын ленинскэ хараа шугам шууд сэхээр, хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлэгдэнэ.

Хоёр үеын хоорондо зүрилдөө һүжэрөөхэ, ахамад үеын хүнүүдэй «моральна талаараа тамираа бараһан», «шэнэ долгиной һайн аша туһа» тухай үмхирһэн троцкистска үзэл бодолые хаян үгэжэ, коммунизмын хэрэгэй түлөө ажабайдалай ехэ һургуулиин тэмсэл гараһан кадрнуудые муушалха арга олдохо бэзэ гэжэ социализмын дайсад хүлеэһэн байгаа. Интеллигенциин зарим түлөөлэгшэд, тэрэ тоодо үзэл бодолой талаар ёһотоор хатуужаагүй залуу хүнүүд, «хоёр үеын хүнүүдэй хёмороон» тухай хоохон хуурмаг һанаашалгые дэмжээд, тад буруугаар шашалдажа эхилһэн юм. Тиигэжэ манай дайсадые баярлуулһан байгаа.

Парти, совет арад, бүхы үе наһанай совет хүнүүд совет обществын эбдэршэгүй нэгэдэлые һандаргааха гэһэн хорото һэдэлгые нэгэн дуугаар буруушаажа, газаашань хаяһан байна.

Худал хуурмаг аргаар парти болон гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй нэрэ хүндые бууруулжа, пролетарска вождьнорой нэрэ хүндэ тухай ленинскэ заабаринуудай үнэн зүбтэнь һэжэг түрүүлээд, «нэрэ хүндэ хэрэггүй» гэһэн анархис ёһоной үзэл бодол нэбтэрүүлхые социализмын дайсад һэдээ һэн. Дайсанай энэшье һэдэлгэ бүтээгүй. Манай партиин бэелүүлһэн политическэ хэмжээ ябуулганууд орон доторнай ленинскэ ёһоной оршон байдал һэргээн байгуулаа, ленинскэ партиин, тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй нэрэ хүндые улам өөдэнь үргөө. Нэгэ хүндэ һүгэдэн шүтэлтын хойшолонгуудые усадхаха тухай асуудалай табигдаһан түүхын эрхэ байдал эрэлхэг зоригтой байха, теоретическэ талаараа хатуу, политическэ талаараа һонор байха, оршон байдалые мэдэхэ, социализмын хуби заяанай түлөө ехэ харюусалгатай байһанаа мэдэрхэ эрилтэ табиһан юм.

Эдэ бүгэдэ манай партиин, ленинскэ ёһоной элитэ ехэ хүтэлбэрилэгшэ болохо Н. С. Хрущевоор толгойлогдоһон тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитедэй хүсэ шадал соо байгаа.

Парти хадаа партийна, гүрэнэй, ниитын ажабайдалда ленинскэ ёһо гуримые һэргээн бодхоохо, хүгжөөхэ талаар түүхын удха шанартай хүдэлмэри хээ. Партида харша бүлэг болохо урбан сухаригшад ба можо болотгшодые тэрэ элишэлжэ, бута сохёо, өөрынгөө нэгэдэлые, олониитэтэй өөрынгөө холбоо барисаае улам бэхижүүлээ. Манай парти бүхы арадай парти болоо. Совет обществын нэгэдэл, хүдэлмэришэн, таряашанай союз, Советскэ Союзай арадуудай хани барисаан улам хатуужаа. Совет гүрэн бүгэдэ арадай гүрэн болоо.

Парти саашадаашье ороной ниитэ-политическэ ажабайдалые ленинскэ ёһоор ударидаха, нэгэ хүндэ һүгэдэн шүтэлгын хойшолонгуудтай эрид шууд тэмсэхэ юм. Тэрэ хадаа нэгэ хүндэ һүгэдэн шүтэлгын үедэ манай партийна, ниитын ажабайдалда тохёолдоһон таарамжагүй ябадал болохо хооһон захяа заабаряар дашуурха, нюдэ далдалха, бүдүүлиг зан гаргаха, шэнэ юумэнһээ айха, олониитын үүсхэлтэ ажал ябуулгые тоохогүй, ажалшадай гүйлта, эрилтэнүүдтэ хамаагүйгөөр хандаха ушарнуудые манай партийна болон ниитын ажабайдалһаа үгы хэдэг байгаа, саашадаашье үгы хэжэ байха.

Ганса нэгэн хүндэ шүтэхэ мэтын үзэгдэлнүүдэй дахин хэзээдэшье дабтагдахагүйн тулада партимнай али бүхы шухала хэмжээнүүдые абана, саашадаашье абаха байна.

(Үргэлжэлэлынь удаадахи номерто)

...Коммунизмын шэнэ илалтанууд, хоёр ...оо үзэл сурталай хоорондохи тэмсэл

...нь али бүхы та-... оронии социаль-... дэбжэлтын дээдэ ... агууехэ хүсэн бо-...ли түүхэдэ ороһон ...лон арадай ажал ...н гахэдэ, СССР-тэ ...өөр, эсэслэн илаа, ...коммунизм байгуул-...а гараа. Ленинскэ ...низмын революционно һургаал совет ороной газар дээрэ илан мандажа байна.

Ленинскэ үзэл бодолой илан мандахын түлөө тэмсэлэй түүхэдэ һүүлшын арбан жэл тусгаар һуури эзэлнэ. Эдэ жэлнүүдтэ болоһон ниитэ-политическэ хубилалтанууд мүнөөнэй, мүн ерээдүйн үетэнэй хуби заяанда тон гүнзэгы, үргэн ехэ нүлөө үзүүлээ.

...ет ороной ажабайдалай ...сари ехэ арбан жэл

...жабайдалай үнгэр-... шэнжэлхэдээ, эдэ ... гадаадын болон ...ала, экономико, ... культурые хүг-...байдал улам һай-...ксистско-ленинскэ ...үдые шадамараар ...лай хоорондын эб ...н хани барисаа-...тикые бэелүүлгэ-...танууд туйлагдаа ...анабди.

...уулалтын түүхэдэ ...аниинь боложо ...бан жэлээр манай ...орхохо эрхэтэй.

...аар—энэ арбан ...ын бүхы һалбаринуудай урданайхидаа орходоо бүри хурдан түргэнөөр хүгжэһэн, Советскэ Союзай экономическа болон өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадалай шиидхэхы ёһоор бэхижэһэн үе, капитализмтай хэгдэдэг экономическа мүрысөөндэ тон ехэ хубилалтын болоһон үе байгаа.

Экономическа гол дүнгүүдые хаража үзэе.

Промышленна продукци бүхы дээрээ арбан жэлэй турша соо гурба шахуу дахин, хүдөө ажахын—67 процентээр нэмээ. Булад хайлуулгын, нефть абалгын, электрын элшэ хүсэ гаргалгын, металл отолдог станогуудые, тракторнуудые бүтээлгын, цемент гаргалгын ургалта урда тээхи бүхы 35 жэлэй турша соо иимэ түхэлэй продукцинуудые үйлэдбэрилгын ургалтаһаа нилээд дээгүүр байха юм. Совет засагай тогтоһонһоо хойшо үнгэрһэн дүшэн жэлэй турша соо гаргагдаһанай шэнээн шахуу химическэ продукци 1958 оной майда болоһон КПСС-эй ЦК-гай Пленумһээ хойшо үнгэрһэн имагтал табан жэлэй турша соо гаргагдаа.

1918—1952 онуудта тарилгын талмай 37,5 миллион гектараар ехэ болоһон байгаа һаа, һүүлшын арбан жэлэй турша соо 60,2 миллион гектараар нэмээ, ороoһо таряа бүхы дээрэнь хуряажа абалгын ургалта —0,4 миллиард пүүд байгаа һаа, 3,4 миллиард пүүд болоо, мяха болон сала—0,2 миллион тонноор нэмэһэн байгаа һаа, 4,2 миллион тонноор дээшэлээ, һүн 6,3 миллион тонноор нэмэһэн байгаа һаа, 28,3 миллион тонноор һүүлшын арбан жэл соо нэмээ.

Арадай ажахыдахи капитальна барилгада совет засагай тогтоһонһоо хойшо 1952 он хүрэтэрхи бүхы жэлнүүд соо 132,4 миллиард түхэриг сасуулагдамал сэнгээр һомологдоһон байгаа һаа, арбан жэлэй турша соо 280,5 миллиард түхэриг һомологдоһон байна. 8400 промышленна томо предприяти ашаглалгада үгтөө. Национальна олзо доход хоёр хахад шахуу дахин дээшэлээ.

Арадай байдал һайжаруулха, соёл болбосоролыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ амжалтанууд туйлагданхай.

Олониитын хэрэглэлэй фонднууд 1952 ондо 12,9 миллиард түхэриг байгаа һаа, 1962 ондо 28,4 миллиард түхэриг болоо. Эд бараа худалдалга 2,6 дахин нэмэһэн байна.

Гэр байра түргөөр, олоор бариха талаар Советскэ Союз дэлхэй дээрэ түрүүшын һуурида гараа. Городууд болон хүдэлмэришэнэй тосхонуудта һүүлэй арбан жэлэй туршада бүхыдөө 586 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра ашаглалгада үгтөө. Харин совет засагай энээнэй урда тээхи 35 жэлэй туршада 373 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра ашаглагдаһан байгаа һэн. Һүүлэй арбан жэлэй туршада 9 миллионһоо олон үхибүүд шэнэ һургуулинуудые, 3 миллион шахуу үхибүүд—үхибүүдэй саад, яслинуудые абаа, олон мянган клубууд, библиотекэнүүд, театрнууд болон соёл культурын байшангууд баригдаа.

Эрдэм ухаание хүгжөөлгэдэхи шиидхэхы илалтанууд имагтал энэ арбан жэлэй туршада туйлагдаа. Мүнөө үе сагай научна болон техническэ дэбжэлтын гол шэглэлнүүдэй талаар манай Эхэ орон түрүү һуури эзэлээ. Замбуулиниие шэнжэлэлгэ хадаа совет наука болон техникын амжалтануудые эгээн эли тодоор бүридхэн тодорхойлно. Манай хэмэл одонууд болон замбуулинай онгосонууд совет наукын нэрэ хүндэһөө гадна,

„ВОСТОК-5“, „ВОСТОК-6“

онгосонууд замбуулин соогуур ниидэһээр!

Коммунис партиин, совет арадай илалтын соло дуудагдан

* *   * *   * * *

Д. Гармаевай зураг.

Советскэ „Восток-5“, „Восток-6“ гэжэ замбуулинай онгосонуудта

Хүндэтэ Валентина Владимировна, Валерий Федорович! Замбуулинай дайда соогуур хамтадаа ниидэлгые амжалтатайгаар эхилһэнтэйтнай дамжуулан, таанадые үнэн зүрхэнһөө амаршалнаб.

Мэндэ һайн, согтой солбон ябахыетнай, һайнаар ниидээд, Газар дээрэ амжалтатайгаар буухыетнай таанадта хүсэнэб.

Н. ХРУЩЕВ.

1963 оной июниин 16.

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедтэ, СССР-эй правительствада

Нүхэр Никита Сергеевич Хрущевто

Замбуулинай дайда соогуур хамтаараа ниидэжэ эхилбэбди. Манай онгосонуудай хоорондо радио-холбоон найдамтайгаар байгуулагдаа. Бэе бэедээ дүтэшэг ниидэжэ ябанабди. Онгосонуудай бүхы оньһо түхеэрэлгэ эрхим һайнаар хүдэлнэ. Бэе махабаднай һайнууд.

Совет космонавтнууд БЫКОВСКИЙ, ТЕРЕШКОВА.

1963 оной июниин 16.

Космонавт В. В. ТЕРЕШКОВАДА Н. С. ХРУЩЕВОЙ эльгээһэн ра

Замбуулинай „Восток-6“ онгосод

Космонавт нүхэр В. В. ТЕРЕШКОВАДА

Хүндэтэ Валентина Владимировна! Дэлхэй дээрэхи түрүүшын эхэнэр-космонавтын замбуулин түби руу гайхамшагта ниидэлгэ хэһэнтэй дашарамдуулан таниие үнэн зүрхэнһөө амаршалнаб.

Совет арад танай баатар габьяагаар омогорхожо байна. Бидэнэр бултадаа баатарлиг ниидэлгынтнай хойноһоо ехэ анхаралтайгаар хаража байнабди, дорюун согтой ... жа ниидэлгээ амжалтатайгаар ... тнай үнэн зүрхэнһөө хүсэжэ байн...

Замдаа һайнаар ябыт даа. Мана... зар дайда дээрээ таанадые ехэ ба... уггахалди.

Н. ХР...

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральн... Комитедтэ, СССР-эй правительствада

Танай анхарал оролдолго гаргаһандатнай сэдьхэл зүрхөө хүдэлгэнэбди, хүндэтэ даабари дүүргэхын тулада бухы хүсэеэ зорюулхабди.

Манай гүн гүнзэгы баяр баясха... кита Сергеевич Хрущевто дамжуу... набди.

БЫКОВСКИЙ, ТЕР...

1963 оной июниин 16.

Нүхэр Н. С. Хрущевто эльгээһэн харюугай радиогра...

Хүндэтэ Никита Сергеевич!

Танай анхарал оролдолго гаргаһанда сэдьхэл зүрхэм ехээр хүдэлөө. Халуун дулаан үгэ хэлэһэндэтнай, эсэгэ ёһоной анхарал гаргаһандатнай ехэ гэгшын баясхалан хүргэнэб. Һайн ябанаб. Һайн һайханиие хүсэжэ байһан совет хүнүүдтэ гүн зүрхэнэй баяр... Эхэ ороной хүндэтэ даабариие ... гэжэ, хүндэтэ Никита Сергеевич, Т... дуулнаб.

Космонавт В. ТЕР...

КРЕМЛЬ—ЗАМБУУЛИНАЙ ДАЙДА

Дэлхэй дээрэхи түрүүшын эхэнэр-космонавт Валентина Владимировна ТЕРЕШКОВАТАЙ нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ хөөрэлдөөн

Дэлхэй дээрэхи түрүүшын эхэнэр-космонавт Валентина Владимировна Терешковатай июниин 16-да Москвагай сагаар 16 час 55 минутада КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. С. Хрущев Кремльһээ телефоноор хөөрэлдөө.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшонор А. И. Микоян, Д. Ф. Устинов, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Л. В. Смирнов, КПСС-эй ЦК-гай таһагые даагша Н. Д. Сербин Кремль соо Н. С. Хрущевтой хамта телефоной аппарадай дэргэдэ байлсаа.

Энэ хөөрэлдөөн доро толилогдобо.

В. В. ТЕРЕШКОВА:

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедтэ, Совет Социалис Республикануудай Союзай правительствада, нүхэр Никита Сергеевич Хрущевто.

Замбуулинай дайда соогуур хамтаараа ниидэжэ эхилбэбди. Манай онгосонуудай хоорондо радио-холбоон найдамтайгаар байгуулагдаа. Бэе бэедээ дүтэшэг ниидэжэ ябанабди. Онгосонуудай бүхы оньһото түхеэрэлгэ эрхим һайнаар хүдэлнэ. Бэе махабаднай һайнууд. Совет космонавтнууд Терешкова, Быковский.

Н. С. ХРУЩЕВ:

Танай хэлэһые би тон һайнаар дууланаб. Таниие «Чайка» гэжэ нэрлэнэ. Таниие Валя, Валентина гэжэ юрэл нэрлэхыемни зүбшөөгыт, би тон ехээр баясанаб, манай басаганай, Совет ороной басаганай мүнөөнэй орёо нарин техникые шудалаад, дэлхэй дээрэ анха түрүүлэн замбуулинай дайда соогуур ниидэжэ ябаһанаарнь эсэгэ ёһоор омогорхоноб. Энэ хадаа ленинскэ үзэл сурталай илан мандалга, энэ хадаа манай арадай тэмсэлэй илалта болоно, бидэнэр амжалтануудайнгаа түлөө омогорхонобди, танай түлөө омогорхонобди. Манай арадые, манай Эхэ ороние, манай партиие, манай үзэл сурталые нимэ һайнаар танай алдаршуулжа байһанаар омогорхонобди. Би таниие шагнажа байнаб.

В. В. ТЕРЕШКОВА:

Хүндэтэ Никита Сергеевич! Танай анхарал оролдолго гаргаһанай түлөө сэдьхэл зүрхөө ехээр хүдэлгэнэб. Хани халуун үгэнүүдэй түлөө, эсэгэ ёһоной анхарал оролдолгын түлөө тон ехээр баясанаб.

Һайниие хүсэһэнэйнь түлөө совет хүнүүдтэ бүхы сэжэ зүрхэнһөө баясхалан хүргэнэб. Эхэ оронойнгоо даалгабариие дүүргэхын тулада бухы хүсэ шадалаа зорюулхаб гэжэ хүндэтэ Никита Сергеевич. Таниие би найдуулнаб.

Н. С. ХРУЩЕВ:

Би танай хэлэһэниие дууланаб. Үшөө дахин таниие амаршалнаб. Нүхэдэйнгөө амаршалгануудые дамжуулхые хүсэнэб. Нүхэд Брежнев, Микоян, Устинов, Смирнов болон бусад нүхэд намтай хамта эндэ байлсана. Бултадаа ехээр баясана. Валя,танай замбуулинай дайда соо ниидэжэ ябаһанаар омогорхоно, эхэнэрнүүд бүришье ехээр баярлана.

Бидэнэр мүноодэр гэртээ үдын хоол барлабди. Манайда олон эхэнэрнүүд байлсаа. Тэдэндэ ойртохоншье бэрхэтэй: бултадаа тон хүхюутэй, баяртайнууд.

Нүхэр Ворошилов намда телефоноор хонходоо: бүхы уулзалганууд дээрэ эхэнэрнүүдэй түлөө хододоол духаряа үргэдэг байһыемни һанана гүш. Эхэнэрнүүдэй юу хэдэг байһыень ши мүнөө харанаш гэжэ хэлээ.

Бидэнэр тэрээндэ нигэжэ харюусаабди: таанад эхэнэрнүүдтэ дурагүйт, гансахан лэ би эхэнэрнүүдэй түлөө хододоо оролдодог байгааб гэжэ бү хэлыш.

Юундэ нигэжэ хэлэнэбиб гэхэдэ, Танай ниидэлгэдэ Москва, мүн бүхы дэлхэй ехэ анхарал хандуулна.

Бидэнэр манай нүхэр Быковскиин түлөө баһал омогорхонобди. Тэрэниие бидэнэр халуунаар амаршалһан байгаабди. Зүгөөр мүнөө таанад замбуулинай дайда соо хоюулан хамта ниидэжэ ябанат. Энэ хадаа бүхы арадуудта, манай бүхы хүнүүдтэ, илангаяа эхэнэрнүүдтэ омогорхолой, зол хубиин тон ехэ мэдэрэл түрүүлнэ. Теэд манайда эхэнэрнүүд эрэшүүлһээ олон юм!

Таниие амаршалнаб. Элүүр мэндэ ябахыетнай таанадта хүсэнэб. Хараалагдаһан программын ёһоор ниидэлгээ һайнаар дүүргэхыетнай, бүрин бүтэн газар дээрэ буухыетнай хүсэнэб! Газар дээрэ буугаад, Москвада ерэхэдэтнай, таниие бидэнэрэй эрхим һайнаар уггаха байһанда этигэжэ ябагты! Баяртай! Амжалта түйлахыетнай, элүүр мэндэ ябахыетнай танда хүсэнэб!

В. В. ТЕРЕШКОВА:

Хүндэтэ Никита Сергеевич Хрущев! Бүхы юумын түлөө, танай бүхы хүсэлэй түлөө ехын ехэ баясхалан хүргэнэб. Ниидэлгын программые хүсэдөөр дүүргэхын, Эхэ ороной, партиин, правительствын даалгабаринуудые дүүргэхын тулада бүхы хүсэ шадалаа зорюулхаб.

Манай түрэл совет газар дээрэ гулзатараа баяртай!

(ТАСС).

Эхын бая...

Никита Серг...
Х...

Москва, Кр...

Хүндэтэ Ники... вич, басагантайм... хөөрэлдэхые ... баярлаһандаа ню... боһотоо. Манай ... хай эсэгэ ёһоной ... оролдолго гарга... түлөө танда эхы... ехэ баясхалан ... Эсэгэнь дайнай ... бараа һэн. Тии... гүйгөөр ехэ бол... гандамни Танай... ёһоор үгэһэн зү... һайниие хүсэлэ... үнэтэй. Минии ... хай Танай орол... сэжэ зүрхые... гэжэ, үзэгдөө... баясхалан тү... ниие, танай нү... наар амаршал... бүлые амаршал...

Елена Фед... решкова—ко...

Ярославль, 19... июниин 17.

Замбуул... „Восток-6“ ... дээрэ...

Америкэ түби дээ... рахадаа, космонавт ... решкова замбуули... онгосо дээрэһээ ни... эльгээгээ:

Латиин Америкы... галан байдалые, зол... нэб.

Кубын баатарлиг ... алдарта эхэнэрнүүд... шалга хүргэнэб.

Америкын Холбоо... арадуудта амгалан ... жаргалые хүсэнэб.

Австралиин газар... жэ ябахадаа Вален... радиограмма дамжуу...

Советскэ Восток-6... линай онгосо дээрэ... арадые амаршалнаб.

Скандинавска хаг... ниидэн гарахадаа, ко... тина Терешкова Скан... дуудта имэ радиогр...

Скандинавиин орон... та халуун амаршал...

Валерий Федорович Быковский түрэлхидтэеэ—эсэгэ Федор Федотовичтой, эхэ ... натай суггаа байна.

ТАСС-ай ф...

ОРОДОЙ ЛИТЕРАТУРА, ИСКУССТВЫН ҺАЙНДЭР БОЛОХОНЬ

> *Республикымнай 40 жэлэй ойтой дашарамдуулан ород арадай соёл культурын һайндэр манай эндэ июлиин 1-һээ 7 болотор үнгэргэгдэхэнь.*

Агуухэ Октябриин социалис революци Россиин бүхы арадуудта, тэрэ тоодо буряад арадта айхабтар үргэн зам нээжэ үгэһэн, соёл культура, искусство болон литературынь хүгжэлтэдэ гайхамшаг нүлөө үзүүлһэн байна. Имагтал совет үе сагай эрхэ байдалда арад бүхэнэй оюун бэлиг һүр жабхалантайгаар һалбаран бадараа.

Манай буряад арад Коммунис партиин, Советскэ правительствын сэсэн мэргэн хүтэлбэри доро ябажа, агуухэ ород арадай асари ехэ туһаламжын аша туһаар түхэл маягаараа национальна, удхаараа социалис, мэргэжэнги искусстватай болоһон, өөрынгөө соёл болбосоролые эрид түргэнөөр хүгжөөжэ шадаһан. Энэнь юун дээрэһээ харагданаб гэхэдэ, мүнөө үедэ манай республика дотор зохёон найруулдаг мэдээжэ коллективүүд—уран зохёолшодой, журналистнуудай, уран зураашадай болон композиторнуудай союзууд, Ленинэй ордентో опера болон баледэй театр, ород болон буряад драмын театрнууд, дуу ба хатарай ансамбль, филармони гэхэ мэтэ амжалтатайгаар хүдэлжэ байдаг.

Имагтал ород арадай соёл болбосоролой нүлөөн доро, ородой искусство болон уран зохёолой ажал ябуулагшадай туһаламжаар Буряадай искусство ба уран зохёолой ехэ амжалтатайгаар хүгжэжэ байһаниие Буряад оронойемнай ажалшад һайн ойлгоно.

Революциин урда тээ социально-политическэ элдэб янзын бэрхэшээлнүүдһээ шалтагаалан, манай буряад арадай соёл культура ехээр доройтонги, түлюур байдалда байһан аад, коммунис үзэл сурталай залиршагүй һайхан гэгээн тэрэл доро ургаа, ородой түрүү культурын ёһо заншалнуудые бэедээ абажа баяжаһан байна. Ородой соёл культурын гайхамшаг түлөөлэгшэд—Пушкин, Горький, Глинка, Репин болон бусадай нэрэ алдар арадаймнай оюун бодол дотор хэтэ мүнхэдөө нэбтэрэнхэй.

Тэрэшэлэн манай соёл культурын хүгжэлтэдэ сэхэ туһалһан, социалис реализмын онол аргануудые шудалхадамнай, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэдэмнай, үндэһэн кадрнуудые бэлдэхэдэмнай ехэ оролдолго гаргаһан хүнүүдые арад зон хододоо баяр баясхалантайгаар һанажа ябадаг. Эдэмнай хэд гээшэб гэхэдэ, жэшээнь, композиторнууд—СССР-эй арадай артист Р. М. Глиэр, Н. М. Берлинский, И. Н. Тихонов, В. И. Морошкин, уран зураашад—И. Н. Жуков (Ц. С. Сампиловай багшань), СССР-эй арадай уран зурааша В. Н. Яковлев, И. Л. Копылов, Б. И. Лебединский, А. И. Тимин, балетмейстернүүд—СССР-эй арадай артист И. А. Моисеев, М. С. Арсеньев, Т. К. Глязер, режиссернууд—РСФСР-эй арадай артист И. М. Туманов, А. В. Миронский, уран зохёолшод А. А. Фадеев, Г. М. Марков, С. Д. Дунаев, искусствын багшанар — профессор М. Г. Фролов, (буряад композиторнууд Б. Ямпилов болон Д. Аюшеевэй багшань), Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагшад Е. Д. Миронская- Прозорова, И. И. Илешаков, А. С. Бубельников, А. Н. Киреев, В. И. Шелков гэхэ мэтэ олон нүхэд болоно.

Манай арадай соёл болбосоролые һалбаруулан хүгжөөхэ хэрэгтэ партии болон правительствын, РСФСР-эй хүтэлбэрилхы, творческо эмхинүүдэй анхарал оролдолго гаргажа байһанай гэршэ үшөө юуб гэхэдэ, манай ороной ниислэл Москва хотодо Буряадай литература болон искусствын декадануудые үнгэргэһэн ябадал болоно. Теэдшье Буряадай АССР-эй оюун бэлигтэнэй түлөөлэгшэд тэндэ өөрынгөө амжалтануудые гурба дахинаа: 1940 ондо—Буряадай искусствын түрүүшын декадын болоходо, 1950 ондо—Буряадай литературын үдэшэлүүдые үнгэргэхэдэ, 1959 ондо—Буряадай уран зохёолой болон искусствын хоёрдохи декада эмхидхэхэ үедэ элирхэйлэн харуулһан байна.

Тиихэдээ ородой культурын элитэ ажал ябуулагшад, ниислэлэй олониитэ Буряадай уран зохёол болон искусстватай ехэ анхаралтайгаар танилсаһан, шэнэ номуудые, уран зурагуудые, хүгжэмэй зохёолнууд болон зүжэгүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, угаа шухала заабари захяа үгэһэн юм. Москвагай бүхы ажалшад манай Буряад ороной түлөөлэгшэдые ямар ехэ халуун анхаралаар хүреэлэн угтаа гээшэ һэн бэ! Тэрэ үдэрнүүдые манай литература болон искусствын хүдэлмэрилэгшэд хэзээдэшье мартахагүй.

Соёл болбосороло хүгжөөхэ хэрэгтэ түйлаһан бүхы амжалтамнай, оюун бэлигтэнэймнай ургалта хадаа Коммунис партиин, тэрээнэй Ленинскэ Центральна Комитедэй ехэ анхарал оролдолго гаргадагай, ород арадай аха дүү ёһоор туһалдагай, тэрээнэй соёл культурын нүлөөлһэнэй, аха дүү арадуудай хани барисаанай улам бэхижэһэнэй эли тодо гэршэ болоно үгэнэ.

Эгээл тиимэ дээрэһээ Буряадай республикада 1963 оной июлиин 1-һээ 7 болотор ородой искусство болон уран зохёолой һайндэрые БурАССР-эй тогтоһоор 10 жэлэй ойтой дашарамдуулан үнгэргэхэ гэһэн РСФСР-эй Культурын министерствын, творческо эмхинүүдэй ниидхэбэриие манай республикын ажалшад ехэ баяр бахархалтайгаар угтаба.

Ородой соёл культурын элитэ ажал ябуулагшад манайда айлшалан ерэхэнь. Тэдэнэй тоодо Уран зурагай академиин президент, СССР-эй арадай уран зурааша В. Серов, Ленинскэ шангай лауреат скульптор Кербель, скульптор Кибальников, урач зурааша Лактионов, композиторнууд Фере, Эшпай, Островский, Радыгин, уран зохёолшо В. Кочетов, СССР-эй арадай артистнууд И. Лисициан, И. Кривченя, Н. Серебряков, РСФСР-эй арадай артист М. Киселев, Ехэ театрай дуушан Т. Тугаринова, хатаршад Л. Власова, В. Власов, скрипачнуудай улас хоорондын конкурсын лауреат Э. Грач, эстрадын артистнар Л. Зыкина, М. Миронова, В. Маратов, олохон киноартистнууд оролсоно. Тэрэшэлэн һайндэр үнгэргэлгэдэ Эрхүүгэй симфоническа оркестр хабаадалсахань.

Ерэхэ айлшаднай долоон хоногой турша дотор опера болон баледэй театр соо, городой соёлой байшангуудта, телевидени болон радиогоор зүжэг наада харуулха, предприятинуудай хүдэлмэришэдтэй уулзаха, республикын колхоз болон совхозуудаар айлшалха юм.

Дурсагдаһан һайндэрэй түгэсхэлдэ уран һайханай бүлгэмэйхидэй, Буряадай артистнуудай, ерэһэн айлшадай хабаадалгатай ехэ концертнууд үнгэргэгдэхэ, ЛВРЗ-гэй стадион дээрэ республикымнай эрхим спортсменүүд бэлиг шадабаряа харуулха байха.

Ородой соёл культурын һайндэрые Буряадай АССР-эй тогтоһоор 40 жэлэй ойдо зорюулжа үнгэргэлгэ республика дотор айхабтар ехэ һонирхол үүсхэжэ байна.

Энэ һайндэрые нэрэтэй түрэтэйгөөр үнгэргэхын тула республикымнай интеллигенци хамаг хаба шадалаараа оролдохо байһаниинь дамжаггүй.

Д. ЖАЛСАРАЕВ,
Буряадай АССР-эй Культурын министр.

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур.
1963 оной июниин 19.

1 жэлэй һургуулинуудта үйлэдбэриин һуралсал һайжаруулха

икын бүхы дунда
удта һүүлшын хэ-
үнгэргэгдэжэ бай-
улинуудта 11 клас-
рэнэй шалгалта ба-
энэр болбосоролой
һаха зуураа, ямар
эжэл шудалһан ту-
эмшэлгэдэ хүртэхэ
ай хэдэн жэлэй тур-
ябуулһан ехэ хүдэл-
э дүн болохо байна.
һургуулиие шэнэд-
аха тушаа ямар ехэ
хэгдээ гээшэб? Рес-
оторнай долоон жэ-
һургуулинууд най-
болгогдоо. 1962—
һуралсалай жэлдэ
һургуулинууд бай-
Бүгэдэ ниитын най-
уялгата һуралсал
и хаа хаанагүй бэе-

ургуулинуудта ухи-
зын мэргэжэл шу-
эл мүнөө үедэ үй-
һуралсалтай дунда
линуудта олохон
үрэнэй шалгалта
на.

жэлэй болон 11 жэ-
улинуудые дүүргээ-
ликын арадай ажа-
яашад-механизатор-
алшад-механизатор-
дархалагшадаар,
тёрнуудаар, то-
р, шофёрнуудаар,
р хүдэлхэ байна.

тэмдэглэмээр һайн
арадай гэгээрэлые
хубилгаха тушаа
промышленна пред-
ай, колхоз болон
хүтэлбэрилэгшэд
ехэтэйгээр ханда-
эй тоодо «Электро-
аводой, нарин сэм-
ын, Хяагтын ээрэл-
ажна фабрикын бо-
предприятинуудай
эгшэд ороно. Жэ-
ектромашина» за-
ректорынь нүхэр
Улаан-Үдын хоёрдо-
һургуулиин болон
ргуулиин һурагшад-
ех эмхидхэглэһэн.
, слесарь-заһаба-

рилагша болохо үхибүүд эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлнэ. Тэрэшэлэн Хяагтын ээрэлгын трикотажна фабрикада баһал тусхай цех байгуулагдаа юм. Тэндэнь ээрэгшэд, слесарь-заһабарилагшад болохо үхибүүд практика гараа.

Гадна Суулгын совхозой хүтэлбэрилэгшэд (директорынь нүхэр Цыренов) Мухар-Шэбэрэй Суулгын дунда һургуулиин үхибүүдтэ үйлэдбэриин мэргэжэл олгуулха тушаа ехэ анхарал хандуулна. Тэдээнэй үүсхэлээр һургуулида һуралсалай мастерской, машина шудалха кабинет, гурбан гэр байшангуудһаа бүридэһэн лагерьна городок бариг-даһан, мүн һургуулида трактор болон автомашина үгтэһэн, машина шудалха кабинет шухала хэрэгсэлнүүдээр түгэс хангагдаһан байна. Гадна түбэйнгөө һуурин болон совхозой фермэ дээрэ һургуулиинхид үйлэдбэриин һайн баазатай болонхой. Мүн лэ эндэ Хориин аймагай Яруунын, Түнхэнэй Саянай совхозуудые, Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ, Мухар-Шэбэрэй аймагай «Победа» колхозуудые магтан нэрлэмээр байна. Үйлэдбэриин һуралсал гээшэ коммунизм байгуулха хэрэгэй шухала нэгэн хэрэг гээшэ гэжэ дурсагдаһан ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд яһала һайнаар ойлгонхой.

Олохон үхибүүд һургууляа дүүргэмсээрээ үйлэдбэри дээрэ класс классаараа ошожо хүдэлдэг, ажалдаа жэшээтэ һайнаар хандалгын үльгэр харуулдаг болонхой. Жэшээнь, Мухар-Шэбэрэй аймагай Шаралдайн дунда һургуулиие дүүргэгшэд нёдондо жэлдэ «Забайкалец» колхоз ошожо, бүхы классаараа хүдэлжэ байнхай. Тэрэшэлэн Баргажанай аймагай Хурамхаанай дунда һургуулиие мүнөө жэлдэ дүүргэхэ үхибүүд колхоз болон совхоздо ошожо хүдэлхэ тухайдаа мэдүүлэн, республикын дунда һургуулиие дүүргэхэеэ байһан бүхы һурагшадта хандаһан.

Мэргэжэл оложо абаад, үйлэдбэри дээрэ һайнаар хүдэлжэ байһанай үльгэр жэшээнүүд яһала олон. Жэшээнь, Улаан-Үдын 42-дохи дунда һургуулиие дүүргэһэн Галина Выдрина, Галина Краснова гэгшэд ЛВРЗ-дэ хүдэлхэ зуураа, эгээл дээдэ мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд болонхой.

Дурсагдаһан жэшээ баримтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, арадай гэгээрэлые шэнэдхэн хубилгалга хадаа тон саг болзор соогоо бэелүүлэгдэһэн хэрэг мүн.

Ажабайдалтай һургуулиин холбоо барисаа бэхижээ, ажалда дуратайгаар үхибүүдые хүмүүжүүлгэ һайжараа.

Үшөө юуб гэхэдэ, үйлэдбэриин һуралсалтай 11 жэлэй һургуулинууд республика доторнай жэлһээ жэлдэ улам олошорно. Мүнөө жэлэй сентябриин 1-һээ манай эндэ үйлэдбэриин һуралсалтай дунда 90 һургуулинууд хүдэлхэ, тэндэ 7 мянга гаран үхибүүд һуралсаха. Эдэмнай булта мэргэжэлтэд боложо гараад, арадай ажахыда ашаг туһа ехэтэй алба хэхэ байна бшуу. Имагтал тиимэ тула һургуули бүхэнэй хүдэлмэриие зүбөөр түсэблэхэ, һургуули бүхэндэ һуралсалай материальна болон үйлэдбэриин түшэг тулгуури һайжаруулха гээшэ тон шухала. Энэ талаар арадай гэгээрэлэй органуудһаа гадна, завод, фабрикануудай, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд тон ехэ анхарал хандуулха ёһотой. Мүнөө үедэ энэ хэрэгые заашье удааруулжа болохогүй.

Гэбэшье зарим газарта ехэ дутуу дунданууд үзэгдэнэ. «Республикын юрэнхы эрдэмэй дунда һургуулинуудта үйлэдбэриин һуралсал һайжаруулха тухай» КПСС-эй обкомой болон Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1961 оной августын 23-да гаргаһан тогтоол үшөөл хангалтагүйгөөр бэелүүлэгдэнэ. Жэшээнь, Тимлюгэй барилга-хабсаралгын управлени, Нижне-Ангарскын загаһанай завод, Хяагтын 2-дохи автотранспортна конторо болон Улаан-Үдын мебельнэ фабрика хадаа үйлэдбэриин һуралсал һайжаруулха хэрэгтэ туһалхын хойноһоо оролдоногүй, һургуулинуудта таатай зохид эрхэ байдал олгохо тушаа анхаралаа багаар хандуулна. Ушар тиимэһээ олохон һурагшад предприятида ошоходоо, өөһэдөө ажал хүдэлмэридэ бодотоор хабаадалсаха аргагүй, харин лэ имагтал хүдэлмэришэдэй яажа хүдэлдэгые ажаглаад, тэмдэглээд лэ бусажа ерэдэг.

Үйлэдбэриин һуралсал һайжаруулхын зорилгоор һургуули бүхэндэ таатай зохид эрхэ байдал олгохо тушаа арадай гэгээрэлэй органууд, һургуулиин хүтэлбэрилэгшэд партийна болон советскэ органуудта түшэглэжэ, хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ эрмэлзэл гаргаха ушартай. Тиигээ һаань, предприяти, колхоз, совхоз бүхэн туһалхал байха. Тиихэдээ хүдөөгэй үхибүүдые һургахын тула машина болон техникэ заатагүй тушаан абаха хэрэгтэй.

Тэрэшэлэн һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэхэдэнь үйлэдбэриин һуралсалай мастернуудта болон инструкторнуудта арадай гэгээрэлэй таһагууд болон һургуулиин хүтэлбэрилэгшэд ехэхэн туһаламжа үзүүлхэ зэргэтэй.

Үйлэдбэриин һуралсалтай һургуули бүхэнэй ажал хүдэлмэриие саашадань һайжаруулхын тула таатай зохид эрхэ байдал олгохо, бии байгаа дутагдалнуудаа усадхаха гээшэ һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэлэй гол зорилгонь болоно.

А. НИКОРОВ,
Буряадай АССР-эй Гэгээрэлэй министрэй орлогшо.

Шэнэ нэрэнүүд

Цырен-Ханда Хубитуева

Үдэр бүхэндэ тэнгэридэ нэгэ мүшэн нэмэдэг юм гэжэ ямаршьеб үльгэр домог сөө үни хада дуулаа бэлэйб. Энээнэй хэр зүб, бурууе тодорхойлон хэлэхэ гээшэ хүшэр юм бэзэ. Зүгөөр буряад поэзидэмнай үдэр бүри шахуу шэнэ шүлэгшэдэй, шэнэ шүлэгүүдэй бии боложо байдагынь арсашагүй. Энээнэй гэршэ хадаа — манай редакцида орожо байдаг олон тоото шүлэгүүд мүн болоно. Агаһаа, Яруунаһаа, Алайр, Боохонһоо, Түгнэ, Шэбэртэһээ, Түнхэн, Хориһоо шүлэгүүдэй долгин «Буряад үнэн» уруумнай эбхэржэл байһаар...

Тэдэнэй дундаһаа Цырен-Ханда Хубитуевагай шүлэгүүдые шэлэбэбди. Сэхынь хэлэхэдэ, тэрэ бусад олон шүлэгшэд сооһоо онсо илгарна гэжэ сэгнэмээр бэшэ (даб дээрээ), гэбэшье сэдьхэлэйнгээ гүнэй мэдэрэл, һанал бодолоо ондоо хүнэй зүрхэ яһалал долгисуулхаар гаргажа шадана гээшэ ха. Шүлэгүүдынь үшөөл һайса мүлигдөөгүй, шүлэгэй доторорон сохилтын хуули ёһонуудые олон ушарта баримталаагүй гэжэ заамаар.

Цырен-Хандын намтар богонихоноор хэлэбэл иимэ. Хориин талада түрөөд, дунда һургуули түгэсхэжэ, Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай дээдэ һургуулида ороод һуража байна.

Хоёр шүлэгыень уншагшадайнгаа анхаралда дурадхаха зуураа, залуу бэшэгшэдэ амжалта хүсэе. Теэд ехэ амжалтамнай ахирханаар хүнэй гарта ородог бэшэ юм. Тугад шубуунай һүүл бэдэрдэг тэрэ үльгэр домогой хүнэй зобоһон, тулиһан ушаралта ябадалнуудһаа бага бэшэ оролдолго, сэдьхэл, эрмэлзэл хэрэгтэй байха гэжэ һануулха хүсэл бии.

А. Жамбалдоржиев.

Хүгшэн эхэдээ сэдьхэлэй үгэ

Намаадал дэлгэрэн,
Набшадал сэсэглэн,
Наян наһантнай—
Наһанайтнай заяан
Айшалбал даа тандам...
Энэ үглөөгүүр эртэлэн,
Эрьебэл даа тандам,
Ашата хүгшэн эжымни.
...Замайтнай шүрэ үлхэнэб,
Зүрхэм уярна юундэшьеб.
Үнгэрһэн үеын үмэнэ
Үлгын дууе шагнаа гүб?
Түүхын гүн далай сооһоо
Түрэһэн гунигытнай таагаа гүб?
...Нюурайтнай хээлээ уршалаа
Нэгэ нэгээр шартэнэм.
Наһанайтнай түүхэ тэдэнэр
Нээжэ үгэнэл—мэдэнэм.
Сэлмэг харасаш галтайхан.
Энхэрнэ сэдьхэлым—һайхан.
Эльгэлэн хажуудаш байхам.
Сээжынш хөөрөө шагнахам:
«Хүндэ бэлэй, ашамни,
Хүбүүтээ дайнда үдэшэхэ...»
...Ашата эжым, мэдэрнэб!
Ажабайдалай долгин
Хандаал шарүүнөөр тандам,
Үнэн хэрэгэй түлөө,
Энхэ байдалай түлөө,
Эжы, мэдэнэб унаа,
Эсэгэм дайнда унаа.
Ухаан бодолойнгоо оёорһоо
Уяран хэлэнэб юрөөлөө:
«Зуу наһа наһалагты,
Золтой һайхан алхалагты!»

* * *

«Түг-түг түгхэн» —
Зүрхэнэйм сохисо түргэхэн.
Эмниг хүлэгэй
Элдин талаар гүйһэншүү.
Эжэ эхигүй
Эбхэрээд абана—долгиншуу.
...һананаб намарай үдэшые,
Дураяа нээһэн үдэшыеш.
Һаруул һүни үдэшэһыеш,
Һайхан сэдьхэлэй үгыеш.
Үнэн найдалайш тэрэ
Үнэтэ нангин асуудалда —
Үгэлжэ харюусаагүйб —
хүлисэ...
Үхин зүрхэм буруул даа.
Шамтай хахасаад байхадаа,
Шаналнаб, шаналнаб хододоо...
Тэгшэлжэ яданаб һанаагаа,
Тэнсүүлжэ яданаб бодолоо,
Шинии дуранай үгэнүүд
Шэрэм пэшэнһээ дулаан мэтэ.
Хододоо бэеым жэгнээд,
Холшор заншнаг дүтэ.
Сэдьхэлэйм гүнзэгы оёорто
Сэлмэг дүрэш шэнгэнхэй:
Зүүдэндээ уулзан баясанаб,
Зүгөөр дураяал мэдэрэнхэйб.
Залинта дурандаа этигэнгүй
Замаа алдааб — голхорноб...
Түрүүшынгээ дуранай
сэсэгхэнние
Тарнагүйдөө халагланаб.
«Түг-түг түгхэн» —
Зүрхэнэйм сохисо түргэхэн.
Зүрхэмни юушьеб хүлеэнэ,
юундэшьеб хүлгэнэ...
Эмниг хүлэгэй
Элдин талаар гүйһэншүү,
Эжэ эхигүй
Эбхэрээд абана — долгиншуу.

Элдэб һонин

УЗБЕКИСТАНАЙ ВУЗУУДТА

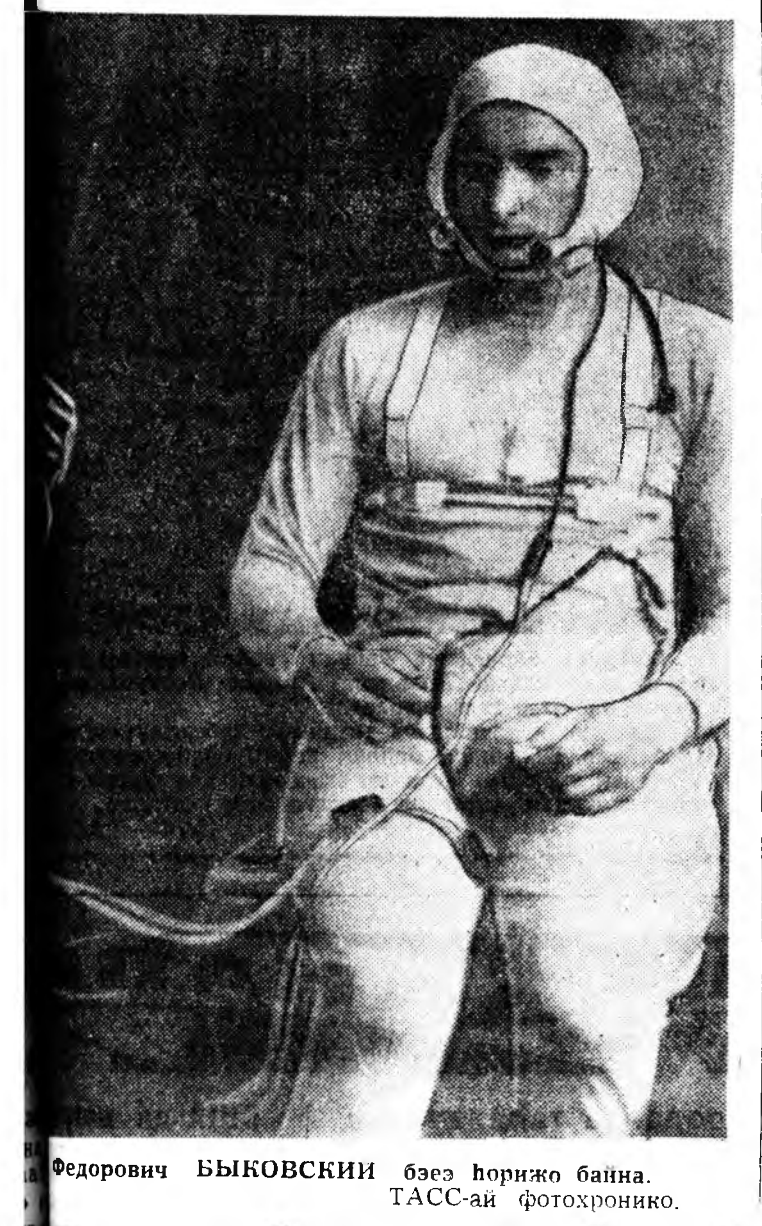
▲ Узбекистанай дээдэ һургуулинуудаар залуу мэргэжэлтэдые хубаарилга дүүрэбэ. Ниитэ техническэ мэргэжэлнүүдтэ һургаха, хүдөө ажахын үндэһэ һуури зааха багшанар энэ жэлдэ анха түрүүшынхеэ һургуулинуудта эльгээгдэхэнь. Дээдэ һургуули дүүргэгшэдэй дунда нефть болон газ абаха ажалые, шэрээлгын үйлэдбэри, хими болон бусад мэргэжэл шудалһан түрүүшын инженернүүд бии.

ЦЕЛИННЭ ХИЗААРАЙ АЖАЛШАДТА

△ Нефтехимиин город болохо Омскһоо 15 ашаанай вагонууд эльгээгдэбэ. Омскынхид тэдэ вагонууд соо... розо, сирень гэхэ мэтын гоё һайхан үнгэ бүриин сэсэгүүдые, гоё гоё модоной нарай эшэнүүдые тээжэ, Целиннэ хизаарай ажалшадта эльгээбэ.

АЛИМ ЖЭМЭС ЭЛЬГЭЭНЭ

△ Ленинабадай садоводууд Москвагай, Ураалай, Сибириин болон Алас-Дурна зүгэй ажалшадта байгаалиин баян хэшэг болохо элдэб фруктнуудые эльгээжэ эхилэнхэй.

Федорович БЫКОВСКИЙ бэеэ һорижо байна.
ТАСС-ай фотохронико.

Жэнхэни буряад хүгжэмнай ээдэлжэл байг!

Дүшэн жэл... Түүхын хэмжээгээр абажа үзэхэдэ, дүшэн жэлнай тиимэшье ехэ болзор бэшэ даа. Гэбэшье энэл саг болзор соо һээы гэр соо ажаһууһан буряад зомнай гайхалтай ехэ алхам хэжэ, хүгжэнги промышленностьтай, оньһожоруулагдаһан хүдөө ажахытай болоо ха юм. Хаанта Россин гээгдэнги заха хизаар байһан Буряад нютагта дүшэн жэлэй саада тээ юрын үзэг бэшэг таниха хүниие олохонь бэрхэтэй байгаа. Харин мүнөө сэсэглэн һалбарһан манай республика өөрын литературатай, искусстватай боложо, Эхэ оронойнгоо ниислэл хото Москва городто хоёр дахин литература, искусствын декада үнгэргэжэ, уран бэрхэшүүлэйнгээ бэлиг шадабариие, бэрхэ мэргэжэлые бүхы совет орондоо харуулан ерэһэн байнабди.

Бүхы буряад арадтаа хамта республикынгаа тогтоһоор 40 жэлэй ойе бидэ, хүгжэмшэдшье, тэмдэглэхэмнай. Буряадтамнай мэргэжэһэн хүгжэмтэ культурын бии бололго хадаа социалис лэ байдалаймнай олгоһон ехэ түйлалта бшуу. Хэрбээ ондоо, тобшолбол, капиталис эрхэ байдалда байбал, манай арадай иимэ хүгжэмэй һалбаранги культуратай болохогүй байһаниинь ойлгосотой.

Сэхынь хэлэхэдэ, манай арад хэр угнаа хойшо хүгжэмдэ дуратай юумэ һэн. Айл бүхэндэ үльгэр домог мэдэхэ үбгэд, залуушуулшье байһан. Тэдэнэр дүхэриг боложо һууһан шагнагшадтаа түрэл һайхан тала дайдынгаа, Байгал үргэн далайнгаа, сэнхир хүхэ хадануудайнгаа домог соло хуурай, морин хуурай утаһан дээрэ уярма зөөлөөр зэдэлүүлдэг бэлэй. Мүн арад зонойнгоо түлөө ами бэеэ гамнангүй тэмсэдэг баатарнуудыешье баһа магтадаг һэн. Тиин лэ буряад арадай гайхамшагта баялиг болохо хүгжэм дуунайнь фольклор бии болоһон түүхэтэй.

Буряадай түрүүшын хүгжэмшэд болохо Дандар Аюшеев, Жигжит Батуев, мүнөө наһа бараһан Гавриил Дадуев болон намда арадаймнай хүгжэм хара багаһаамнай хойшо шэргэшэгүй булаг шэнги, баян аялгаяа түхөөжэл байһан юм. Арад зонойл гүнһөө Буряадай түрүүшын хүгжэмшэдшье, артистнуудшье, уран зохёолшодшье болон искусствын бусад ажал ябуулагшадшье гараа юм. Тэдээнэй түрүүшын алхамуудые һанаандаа оруулхада, барагдашагүй эрмэлзэлынь, оюун хүсэлынь нэн түрүүн һанагдаадхидаг. Үшөө хүсэд болбосорооошьегүй һаа, сэдьхэлэй гүнһөө һалбарһан, арадайнгаа эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлэй хуудаһануудтай холбоотой уран хурса тэрэ үеын искусство халаа хүн зонойнгоо дунда халуунаар угтагдадаг бэлэй. Холын тала нютагташье ябахада, малша буряад зон альгаяа гамнангүй ташадаг бэлэй. Харин 1932 ондо Буряадай хүгжэмтэ-драматическа театрай нээгдэхэдэ, заахан зал соонь хүн зон багтажа ядажа һуугаагша һэн. Энэньшье гайхалгүй һэн. Юуб гэхэдэ, урданъ Буряадай театр гэжэ байгаагүй ха юм.

Буряад залуу хүгжэмтэ культурын һалбаран хүгжэхэ хэрэгтэ манай ород нүхэд айхабтар туһа хүргөө һэн гэжэ нэн түрүүн хэлэлтэй. Мүнөө бидэ «Буряадай баатарлиг марш» бэшэһэн Р. М. Глиэрые, «Энхэ булад баатар» гэжэ буряад түрүүшын оперо бэшэһэн М. П. Фроловые, буряад хүгжэмшэдэй бултанайнь багша болохо М. П. Берлинскиие, манай дунда хүндэтэй байһан композитор В. Морошкиниие һайн сэдьхэлһээ һанан һанан ябадагбди. Манай театртай композиторнууд Л. Книппер, С. Ряузов, Б. Майзель гэгшэд творческо ажал ябуулгаяа үнинһөө хойшо бүхөөр холбонхой. Ород, буряад хүгжэмүүдэй хани барисаан хадаа таһаршагүй байхаһаа гадна, манай буряад хүгжэмэй саашадаа хүгжэхэ нүхэсэлынь болонхой.

Үнгэрһэн эдэ жэлнүүд соо манай ажабайдалда олохон лэ хубилалтанууд болоо даа. 1949 ондо, жэшээнь, театрнай хубааржа, хүгжэмтэ болон драматическа труппануудые амяар амяаранданъ байгуулаа һэн. Харин гурбан жэл үнгэрһэн хойно республикымнай түб хотодо гайхалтай һайхан оперно театр баригдаа. 1938 ондо байгуулагдаһан филармонимнай эдэ жэлнүүдтэ уран һайханайнгаа талаар нилээд хүгжэжэ, гансашье республика соогоо бэшэ, бүхы орон соогуураа аянгата буряад дуугаа зэдэлүүлээ. Театрально-хүгжэмтэ училищиин орондо гансал хүгжэмтэ училищи бии болонхой. Гадна энэ училищиимнай дэргэдэ оюун бэлигтэй үхибүүдые эртээнһээ хүгжэмдэ һургаха зорилгоор түбэн хүүгэдэй хүгжэмтэ һургуули нээгдэнхэй. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, ехэхэн лэ хубилалтанууд болоо. Буряад хүгжэмтэ искусствын хүгжэхэ замай эгээл эхиндэ түрүүшынгээ алхамуудые хэжэ ябаһан нүхэднай мүнөө аха захашуул болоод, баян дүй дуршэлөө удаадахи үеынгөө бэлигтэйшүүлдэ дамжуулан үгэжэ байдаг. Тиихэдэ арадайнгаа дуунуудые заһан тунхагладаг, багахан хэмжүүрэй пьесэнүүдые бэшэжэ туршадаг түрүүшымнай композиторнууд мүнөө элдэб жанрта бэшэгдэһэн симфоническа зохёол, оперо, балет, кантатануудтай болонхой.

Манайнгаа дунда эгээл ахамнай болохо Д. Аюшеев үнгэрэгшэ жэлдэ таби наһаяа гүйсөө һэн. Тэрэл дурасхаалта үдэрөө уттуулан, ород болон буряад арадуудай түүхэтэ хани барисаанда зорюулагдаһан нэтэ удхатай, хоорондоо холбоотой гурбан оперынгоо «Аха дүүнэр» гэжэ нэрэтэй хоёрдохи хубиинь түгэсхөө бэлэй. Тэрээн соонь ород, буряад арадуудай үнгэрһэн граждан дайнай үедэ хамтынгаа дайсалтай ээм ээмээ түшэлсэн тэмсэһэн тухай хэлэгдэнэ. Композитор мүнөө сагай Буряад ороной ажабайдалда зорюулагдаһан гурбадахи хуби дээрэнь ажаллажа байнхай. Тэрэнь «Амар мэндэ, ажабайдал!» гэжэ нэрэтэй байха.

Манай Буряадай композиторнуудай булын тоогоороо олон бэшэ бусадшье гэшүүд һүүлэй үедэ амжалтатайгаар ажаллана гэхэдэ алдуу болохогүй. Эб найрамдалые хамгаалгада зорюулагдаһан «Эхэ хүбүүн хоёр» гэжэ оперынгоо зохёолые Жигжит Батуев дүүргэжэ байна. Би өөрөө буряад арадай дунда һүбэлгэн ухаагаараа, сэсэн абаряараа алдаршаһан Будамшуу тухай оперо түгэсхөөб. Гадна түрэл республикынгаа дүшэн жэлэй ойдо зорюулжа оратори бэшэжэ байнхайб. Энэ һайндэртэ зорюулагдажа бэшэгдэһэн бүхы зохёолнуудые эндэ дурдаха аргагүй һэн тула, гол түлэб гомонуудынь нэрлэбэб. Гадна олон тоото увертюрэ, хоор, пьесэнүүдэй, илангаяа дуунуудай, бэшэгдэхэ байһаниинь мэдээжэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ дуунай жанрта хүдэлдэг нүхэднай ухаангүй олошороо бшуу. Тэдэнэй тоодо Д. Яхунаев, Б. Балдаков, Б. Маймескул, Ч. Павлов болон бусад ороно. Энээнһээ уламжалан, ургажа ябаа үетэн тухай хэдэн үгэ хэлэхэ хүсэл бии. Нэн түрүүн манииие халаха бэлигтэй залуу үетэн бии болонхой гэжэ сэхэ хэлэхэ байнаб. Магад мүнөө үшөө хүсэд дали ургаагүй байжаш болохо, зүгөөр хэдэн жэлэй үнгэрһэн хойно урэ дүнгөө харуулха, холо уруу дэлихэ байһандань һэжэг огто түрэнэгүйб. Жэшээ болгон, байгша он соо Свердловско консерватори дүүргэжэ ерэһэн С. Манжигеевые абажа үзэе. Тэрэнэй бэшэһэн «Түрэл аялганууд» гэжэ симфоническа поэмэ, квартет, фортепьянна пьесэнүүд, дуунууд соонь түрэл аялгаа шадамараар хэрэглэхэ, үнгын баялигые урданъ зэдэлээгүй ушарта зэдэлүүлхэ талаар һонирхолтой баримтанууд үзэгдэнэ. Манжигеевһээ гадна, мүнөө хүгжэмтэ һургуулинуудта һурагша А. Андреев, А. Эрдынеев, Г. Ба-

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта)

...ет эрдэм наукын, техникын замбуулинда түйлаһан шэнэ амжалтые гадаадын гүрэнүүдтэ иигэжэ сэгнэнэ

...ГАВАНА

...түрүүшын эхэнэрэй, ...рэй, замбуулинай ...дэжэ ябаһан ту... ...оор дуулахадаа, ...баясажа, омогор... ...аа мэдэрээ һэм, ...ын суута балери... ...нсо хэлэбэ. Гансал ...да иимэ юумэн бо... ...байна. Замбуули... ...жалхэ хэрэгтэ, нау... ...шикын хүгжэлтэдэ ...түрүүлжэ ябаһа... ...нүүд баһа дахин...

...Терешковагай болон ...—космонавт Вале... ...ин ниидэлгые мү... ...эйн хүнүүд зүрхэ ...дэлгэн ажаглажа ...бүхы эхэнэрнүүдэй ...лентинэдэ халуун ...тэрэнэй гайхам... ...ар омогорхожо бай... ...абди.

...СОФИ

...дэлхэй дээрэ ...ээр замбуулинай ...жэ гараба! Энэ ...л амаралтын үдэ... ...арадай ехэ һайн... ...дэр болгобо. «Дэлхэй дээрэ эгээн түрүүшын эхэнэрэй—космонавт Валентина Терешковагай жолоодоһон «Восток-6» гэжэ замбуулинай онгосын ниидэлгэ хадаа совет хүнүүдэй—коммунизм байгуулагшадай агуу ехэ амжалта тухай дуун гээшэ»,—гэжэ Болгариин элитэ поэтесса Е. Багряна мэдүүлбэ.

ПРАГА

«Совет космонавтнууд—эрэшүүлэй дунда эхэнэр космонавт бии болобо. Түрүүшын эхэнэр космонавтые, совет эхэнэрые амаршалнабди! Замбуулинай зайе эзэмдэгшэдэй булын нэмэһэнтэй дашарамдуулан, совет арадые амаршалнабди»—гэһэн иимэ баяртай, сэдьхэл хүдэлгэмэ үгэнүүдээр Чехословакиимнай хани нүхэд ТАСС-ай шэнэ мэдээсэлые угтаба.

БЕРЛИН

Эхэнэр космонавтаар жолоодуулһан замбуулинай зайда ниидэхэ онгосые табиһан тухай баярта мэдээсэлые немецкэ арадта мэдээсэхын тулада ГДР-эй радиостанцинууд болон телевидени дамжуулгануудаа дары таһалдуулба.

Совет космонавтнуудта амжалта болон жаргал хүсэһэн телеграммануud Германиин Демократическа Республикын почтово таһагуудаар дамжуулагдан, таһалгаряагүй ерэжэл байна.

Эрдэмтэ-физик И. Цвейнигер хадаа В. Быковскиин болон В. Терешковагай ниидэлгэ эрдэм наукын түүхэдэ горитойхон амжалта болоно гэжэ тэмдэглэбэ.

БУДАПЕШТ

Валентина Терешковагай жолоодожо ябаһан замбуулинай зайда ниидэхэ онгосо табиһан ушарые юун гэжэ сэгнэхэ байнат гэһэн асуудалда харюусаһан ВНР-эй Гүрэнэй Суглаанай түрүүлэгшэ Иштванне Вашш гэгшэ иигэжэ харюусаба:—Энэ баатар ниидэлгэ хадаа минии зүрхэ сэдьхэлдэ баярай, омогорхолой гүнзэгы мэдэрэл түрүүлбэ. Энэ ниидэлгэ болбол совет эхэнэрэй эрэшүүлтэй тэгшэ эрхэтэй байһанай, тэдэнэй социалис обществодо ехэ үүргэ дүүргэжэ байһанай элитэ гэршэ мүн болоно. Бидэнэр мүнөө газар дээрэшье, замбуулинай зайдашье эрэшүүлтэй адли болонхойбди,—гэжэ Иштванне Вашш шоттойгоор хэлэбэ.— Валентина Терешковагай баатаршалга газар дэлхэй дээрэ эб найрамдалай мандахын түлөө, бүхы хүнүүдэй жаргалай түлөө бүри һайнаар ажаллахые уряална.

ПАРИЖ

«Дэлхэй дээрэ эгээн түрүүшээр эхэнэр космонавтын Советскэ Союзда табигдаһан тухай мэдээсэлые Франциин эхэнэрнүүд ямараар угтааб?»—гэһэн асуудалтайгаар Франциин эхэнэрнүүдэй Союзай генеральна секретарь Ивонна Димон гэгшэдэ ТАСС-ай корреспондентнүүд хандаба.

—Франциин эхэнэрнүүд, бүхы дэлхэйн эхэнэрнүүдтэ адли, дали ургаһан шэнгеэр бэеэ мэдэрнэ, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай илахын түлөө тэмсэлдээ энэ ехэ амжалтаһаа шэнэ хүсэ абана. Һаяын үдэрнүүдтэ Москвада болохо Бүхэдэлхэйн эхэнэрнүүдэй конгрессто ошохоёо байһан эхэнэрнүүд илангаяа баяртай. Совет арадта, тэрэнэй гайхамшагта эхэнэрнүүдтэ, тэрэнэй правительствада баяр хүргэнэб,—гэжэ Ивонна Димон харюусаба.

Бато-Мунко Пурбуевай «Хүрьгэн хүбүүн» гэжэ зүжэгэй 1-дэхи акт. (Зүүн гарһаа): Жаргал— артист Р. Гомбодоржиев, Зандан Захарович—БурАССР-эй габьяата артист Г. Лосев.
Г. Лосевой фото.

187 мянган түхэригэй алмалта

Совхозуудта хүдэлдэг үйлэдбэридэ сэхэ хабаагүй элдэб ажалтай тушаалтадые үсөөрүүлхэ, тиигэжэ алба захиргаанай гаргаша хороохо талаар Хориин үйлэдбэриин управлени, тэндэхи хүдөөгэй партком һүүлэй үедэ зохихо хэмжээнүүдые абажа байна.

Байгша оной июниин 1-нэй байдалаар хараад үзэхэдэ, нёдондоной энэ үеынхитэй жэшэбэл, үйлэдбэриин управлениин совхозуудай захиргаанай болон хамһабариин албанда хүдэлдэг 228 тушаалтад хороогдоо. Тиигэһэнэй ашаар жэл соо 187 мянган түхэригэй мүнгэ зөөри алмагдаха болоно.

Имэ хэмжээ абаһанай үндэһөөр инженерно-техническэ 24 хүдэлмэрилэгшэд, складуудта хүдэлдэг 19 хүн, 24 почтальон, поли, сабшалан харууһалдаг 12 хүн, олон тоото бүридхэлшэд, заправщигууд, ветеринарна санитарнууд, техник-үрэжүүлэгшэд болюулагдаһан байна.

Машинно-тракторай мастерскойе «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй Хориин отделениин мэдэлдэ үгэһэнһөө Анаагай совхоздо тракторно-тарян ажалай бригадын бригадирнуудай туһалагшад болюулагдаһан. Мүн шэнээр тогтоһон «Первомайский» совхозойхид хониндой томодхогдомол бригаднуудай, һү һаалиин гүүртэнүүдэй түлөөһэтэ бригадирнуудые, тэдэнэй туһалагшадые болюулаа.

Элдэб нэрэтэй тушаал зүүгээд, совхозой, фермын конторо багта эрьелдээд ябадаг хүнүүд хуушан ажалһаа сүлөөлэгдэжэ, үйлэдбэри дээрэ ажаллахаар эльгээгдээ.

Р. Цымпилов,
манай штатнабэшэ корр.

Баргажанай үйлэдбэриин управлениин Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ажал ехэтэй хүдэлмэрие оньһожоруулха талаар механик Владимир Батуев, колхозник Содбо Очиров, кукурузашан Бадма Дамбиев гэгшэд кукурузын навесной 3 сеялкэ нэгэ агрегат болгон холбоһон байгаа. Энэ агрегадаар кукурузашан Бадма Дамбиев тракторист Владимир Путушкин хоёр ехэ амжалтатайгаар, ехэ бүтээсэтэйгөөр кукуруза тариһан байна. Хэмжүүрэй шабын түмэр хэрэглэнгүй квадрат һайнаар гаргахын тула тракторист Тапр Шакиров газар ходо тэгшэлжэ ябаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэд Дамбиев Путушкин хоёрой агрегат Хүнтэйдэ һүүлшын гектариуудые тарижа ябана.

А. Мантаевай фото.

Оренбургын арга шудалаад...

ХОРИ. **(Телефоноор абтаба).** Манай 3-дахи фермэ нилээд томохон, гол түлэб хониин ажал эрхилдэг ажахы юм. Мүнөө хониин ажалай харюусалгатайхан үе— нооһо хайшалалга эхилбэ. Энэ хүдэлмэрие эмхитэйгээр, богонихон болзор соо дүүргэхын тула шухала бэлэдхэлэй хэмжээнүүд саг соогоо абтаад, майн арбаадһаа хонидоо түүбэрилэн хайшалжа эхилбэбди.

Тус фермэ 7000 шахуу ехэ хонидые, 2500 гаран хурьгадые мүнөө жэлдэ хайшалха юм. Тиихын тулада 30 хайшатай оньһожоруулагдамал агрегат тодхогдонхой. Тэрэнние мэргэжэл шадабаритай, үнинэй механизатор Бато-Жаргал Дашицыренов хүтэлбэрилнэ. Агрегадта хүдэлхэ хүнүүд олдонхой, оньһото хайшаар ажаллажа шадаха болонхой. Тэдэнэр мүнөө түрүүшынгээ хонидые хайшалжа оробо. Нэн түрүүлэн Пунсык Жамбаловай отарын хонид хайшалагдажа дууһуутай байна.

Тиихэдэ һаяхан фермымнай дэргэдэ оренбургын аргаар хонидой нооһо хайшалха гурбан үдэрэй семинар үнгэргэгдэбэ. Тус семинарта манай совхозой, хүршэ «Дружба», «Победа» колхозуудай хайшалагшад хабаадаба. Манай фермын хонишон-механизатор, мастер-инструктор, 1962 оной чемпион Галина Доржиева тус семинарта ерэһэн дүшөөд шахуу нүхэдые оренбургын аргада һургаба.

Хонидой нооһо хайшалагшадай һаадгүйгөөр хүдэлхэ арга гүйсэд хангагданхай.

Тиигээдшье Буряад оронойнгоо автономито республика болон байгуулагдаһаар 40 жэлэйнь ойн баярые ажалай амжалтаар угтаха гэжэ бүхы хүсэеэ гаргана.

Ч-Д. Батуев,
Хориин үйлэдбэриин управлениин Анаагай совхозой 3-дахи фермын бухгалтер.

Үнэн ажалай үльгэр жэшээ

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай һүүлээр арадайнгаа ажахые һэргээн бодхоолгын үедэ, мүн удаа-ахи жэлнүүдтэнь колхозой ажахые хүгжөөн бэхижүүлхэ хэрэгтэ Дарижап Чагдурович Цагадаев өөрынгөө хубитые оруулһан, эдэбхи үүсхэл ехэтэй, үнэн сэхэ хүдэлмэрилэгшэ гэжэ нютагайнь зон мэдэдэг. Хүдэриин Ждановай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ байхадаа, тэрэнние түрүү зэргэдэ гаргаһан юм.

Мүнөө энэ колхоз Хүдэриин совхозтой нэгэдэнхэй. Нүхэр Цагадаев мүнөө пенсидэ гараһанниье һаа, эсэхэ сусахые мэдэхэгүй, ажалша бүхэриг хүн тулададаа, хүдэлмэри хэнгүй һуужа шададаггүй. Үнгэрэгшэ хабартаа сабшалан уһалха үүсхэл гаргаа. Урдань уһалагдаагүй байһан 80 га газарые уһаар ундалуулаад, гектар бүриһөө 15—20 центнер үбһэ абаха оролдолго гаргажа байна. Тэрэнэй хүдэлмэри гансахан газар уһалалгаар хизаарлагданагүй. Сабшалан дээрэхи модо, шулуун сүм түүгдэжэ, галдагдаа, хаягдаа.

Хүрзэ бариһан хүниие үглөөнэй бүрэнхыһөө үдэшын харанхы болотор эндэхи сабшалан дээрэ ходо харахат. Энэмнай нүхэр Цагадаев болоно. Цагадаевай бүлынхид бултадаа шахуу сабшалан уһалалгада хабаадалсана. Дарижабай нүхэр Гунгааһаа гадна, Дугармаа, Дарима басагадынь һуралсалай жэлэй дүүрэмсээр эсэгэдээ туһалалсана.

Дарижап Чагдурович сабшалан уһалаад хизаарладаггүй, хабарай тарилгын үедэ нийтын инспектороор томилогдожо, совхозой механизаторнуудта туһа хүргэлсөө.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Цагадаев (зүүн гарһаа хоёрдохи) сабшалан уһалжа ябана.

Г. Цыдыпов,
хүдөө бэшэгшэдэй постые даагша.

Жэнхэни буряад хүгжэмнай зэдэлжэл байг!

(Түгэсхэл. Эхиниинь 3-дахи нюурта)

туев, Г. Дашипылов гэгшэд хүгжэм зохёохо хэрэгтэ түрүүшынгээ, сэхынь хэлэхэдэ, яһала амжалтатай алхамуудые хэжэ ябана.

Бидэнэй, композиторнуудай, ажалтай нягта холбоотой Буряадай Ленинэй орденто оперо болон балетэй театр тухай хэдэн үгэ хэлэхэм. Манай театр национальна репертуараа дууһынь табихаһаа гадна, Буряад оронойнгоо ажалшадтаородой, баруун оронуудай классигуудай, совет композиторнуудай томо томо мэдээжэ хүгжэмтэ зохёолнуудые харуулһан байна. Буряадай түрүүшын декадада хабаадаһан дуушад—Н. Петровагай, В. Лыгденовагай, Б. Балдаковой, А. Арсалановай болон бусадай дүршэл мэргэжэл нилээд дээшэлээ. Театрай солист Л. Линховоин бэлигэйнгээ һалбаралгын түлэг хаһа соо ябана. Тиихэдэ В. Манкетов, К. Иванова, Н. Манжеева, А. Бурлак, Д. Кыштымова, В. Бамбацыренов болон бусад олон дуушадай нэрэнүүд һүүлэй жэлнүүдтэ суурханхай. Эдэнэй хойноһоо шэнэ үеын бэлигтэй залуушуул урган гаража байна. Гэбэшье үндэһэ яһатанай дундаһаа хүгжэмэй мэргэжэлтэй кадрнуудые бэлэдхэлгэ эрхим һайнаар ябуулагдана гэжэ хэлэхэ буруу. Жэшээлхэдэ, манай республикада буряад дирижёр, балетмейстер, оперно режиссёрнууд огто үгы бшуу.

Манай театрай коллектив хадаа аха нүхэдэйнгөө мэргэжэл шадабарие халан абажа, амжалтатайгаар саашань хүгжөөжэ байна гээшэ. Тэдэнэр гансашье өөһэдынгөө сценэ дээрэ зүжэгүүд болон оперонуудые табяад һуужа байдаггүй, саг үргэлжэ завод, фабрика, колхоз, совхозууд дээгүүр ябажа, үргэн арадтаа өөһэдынгөө туйлалтануудые харуулдаг, лекци болон лекци-концертнүүдые эмхидхэдэг байна. Энэнь һайшаалтай. Зүгөөр зарим ушарта манай театр ёһотой һайн репертуар шэлэн абаха талаар ажал ябуулдаггүй байна. Тиимэһээ дайралдаһан лэ оперонуудые табижархидаг. Гадна оркестр, хоор болон кордебалетнай тоогоороо үсөөн гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Тэрээнһээ боложо композиторнуудай ажалда зарим тэды һаад болодог. Ушар юуб гэхэдэ, тиимэ үсөөниинь хараадаа абажа бэшэлтэй болоно бшуу. Үшөө нэгэ жэшээ. Нёдондо жэл манай театр түрүүшынхеэ «Борис Годуновые» табяа һэн. Теэд хоорто болон оркестртэ хабаададаг зоной үсөөнһөө дулдыдажа, Муссоргскиин гайхамшагта хүгжэм үгырүүлэгдээ. Энээниие саашань тэсэжэ болохын аргагүй. Нүгөө талаһаа, Улаан-Үдэдэмнай бэшэ симфоническа оркестр үгы гэжэ тэмдэглэмээр. Тиимэл һэн туладань, энэ дутагдалые усадхаха талаар эршэмгэй алхам хэхэ шухала болоод байна.

Түрэл республикынгаа 10 жэлэйнь үмэнэ гансашье туйлалтанууд, амжалтанууд тухай хэлээд үнгэрнэхэ бэшэ һэн тула, зарим тэды дутагдалнууд дээрэ тоггогдобо гээшэ.

Гансал мэргэжэлтэй хүгжэмшэд манай хүгжэмэй культурые урагшань дабшуулна гэжэ хэлэхэ болоо һаа буруу. Яахадааб гэхэдэ, республика соомнай олон мянган хүгжэмдэ дуратайшуул бии бшуу. Улаан-Үдын хүгжэмэй һургуулиһаа гадна, хүдөө нютагуудта 15 мүн лэ тиимэ һургуулинууд нээгдэнхэй. Тосхон, һууриин бүхэндэ өөһэдын хоор болон хатарай коллектив бии. Гадна аймагай центрнүүдтэ, зарим колхозууд болон совхозуудта арадай театрнууд амжалтатайгаар ажаллажа байдаг. Хүгжэмэй инструментнүүд манай эндэ ехэ хомор, ерэһыень лэ буляалдан шахуу абашадаг. Мүн дээдэ һургуулитай хүгжэм зааха багшанарые хүдөөгэй һургуулинуудһаа саг үргэлжэ эрюулжэл байдаг. Эдэ бүгэдэ хадаа манай арадай искусствада дуратай байһые, искусствые ойлгодог бэлэһые гэршэлэн харуулна бшуу.

Манай республикын композиторнуудай арадайнгаа шэргэнэгүй баян булаг шэнги хүгжэмэй абдар уудалха, түрэл искусствая үшөө саашань хүгжөөхэ хэрэгтэ шармайха байһаниинь дамжаггүй.

Б. ЯМПИЛОВ,
РСФСР-эй искусствануудай габьяата ажал ябуулагша, композитор.

БУРЯАД ҮНЭН
4-дэхи нюур
1963 оной июниин 19.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДА

«СОЦИАЛИС НЭГЭДЭЛ, ЭБ НАЙРАМДАЛ ТУХАЙ ОРОЛДОЛГО»

ГАВАНА. «Социалис нэгэдэл, эб найрамдал тухай оролдолго» гэһэн гаршагтай түрүү бэшэг Кубын «Нотисиас де Ой» гэжэ газетэ толилһон байна. Тусхайлбал статья соонь иигэжэ хэлэгдэнэ: Кубада, манай революцида талархалай, хани барисаанай, баясан дурлалгын мэдэрэлтэйгээр хандалгые Советскэ Союз соогуур аяншалхадаа хаа хаанагүй харадаг байгааб гээд нүхэр Фидель Кастро Советскэ Союз соогуур аяншалхадаа хараһан үзэһэн юумэн тухайгаа хөөрэхэдөө, онсолон тэмдэглэһэн байна.

Энэ мэдэрэл нүхэр Фиделиие, тэрээнтэй суг ябалсагшадые угталгада зорюулагдаһан митингнүүд болон суглаанууд дээрэ харагдадаг байгаа. Гадна маанадта продукци болзорһоонь урид үгэхые эрмэлзэн, шэн зоригтойгоор ажаллалга, манайда совет хүнүүдэй үзүүлһэн, үзүүлһээршье байһан экономическа, техническэ, сэрэгэй туһаламжа, тэрэшэлэн соёл культурын талаар туһаламжа энэ мэдэрэлые мүн лэ харуулжа үгэнэ гээд нүхэр Фидель хэлэһэн байна.

Н. С. Хрущевтой Фидель Кастрын уулзаһан тушаа газетэ саашань бэшэнэ. Нүхэр Хрущев дэлхэйн социализмын түшэг тулгуури бологшо бата бэхи ороной политическэ хүтэлбэрилэгшэ, гүрэнэй ажал ябуулагша гэжэ Фидель хүсэд ойлгон мэдэһэн байна гээд статья соо хэлэгдэнэ.

Хрущевой ямар хүн байһаниие Кубын арадта Фидельһээ үлүү һайнаар хэншье харуулжа шадахагүй.

Фиделиин хэлэһэнэй ёһоор, нүхэр Хрущев теоретическэ һайн бэлэдхэлтэй революционно тэмсэлшэ, бодото ажал эдэбхитэйгээр эрхилдэг, шууд сэхэ, эрэлхэг зоригтой хүн гэжэ бидэнэр ойлгожо абаһан байнабди. Тэрэ эб найрамдал тухай ехэ оролдолго гаргадаг. Тиимэһээ буу зэбсэг яаралтайгаар түхеэрэлгын, империализмын ээрхэг түримхэй һанаашалгын ехэ аюултай байһандань тэрэ зүб сэгналтэ үгэнэ, тэдэндэ сохилто үгэхөөр бэлэн байха, эб найрамдалда түбэг таташадта шанга сохилто үгэхын тулада эгээн лэ һайн, мэргэн, хүсэ ехэтэй зэбсэгтэй байха шухала гэжэ ойлгоно.

Хрущевой оролдолгын ашаар ямаршье аюулые тэсэжэ, ямаршье ээрхэг түримхэй добтолгые сухарюулан сохижо шадахаар СССР бэлэн болонхой. Имэ бэлэн байлга тэрэнэй амгалан ёһоной үнэн зүб политикые дэмжэн бэхижүүлнэ. Тиимэһээ Хрущев империалистнуудые ехээр түбэгшөөлгэдэг хүн гээшэ гээд Фидель тобшолол хэһэн байна гэжэ газетэ түгэсхэлдөө бэшэнэ.

БҮХЭДЭЛХЭЙН КОНГРЕССТЭ ВЕНГЕР ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ БЭЛЭГ

БУДАПЕШТ. Магнитофоной лентэ аалиханаар задарна. Дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр, шэн зоригтойгоор тэмсэжэ байһанайнь түлөө дэлхэйн эхэнүүдтэ халуун баясхалангай текстые түрүүн венгер, удаань ород, англи, француз, немец болон испан хэлэн дээрэ үхибүүнэй хоолойгоор уншагдана. Тиигээд хүгжэмэй олоороо дууляһан дуунай аялганууд зэдэлнэ. Энээниие Кечкеметскэ хүгжэмэй һургуулиин һурагшад бэшэжэ абаһан байгаа. Энэ лентые Венгриин делегаци Москва ороходоо, эхэнэрнүүдэй Бүхэдэлхэйн конгресстэ бэлэглэхэ юм.

Тус конгресстэ бэлэдхэл Венгридэ түлэг дундаа хэгдэжэ байна. Эхэнэрнүүдэй Бүхэвенгриин Соведэй үүсхэлээр республикын радио гадаадын оронуудай эхэнэрнүүдтэ хандажа, эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй, энэ тэмсэлдэ эхэнэрнүүдэй дүүргэхэ үүргын асуудалнуудаар һанамжаяа хэлэхыень уряалһан байна.

ГДР-тэ ТҮМЭР ЗАМШАДАЙ ҮДЭР ТЭМДЭГЛЭГДЭБЭ

БЕРЛИН. Түмэр замшадай үдэрые ГДР-эй ажалшад һаяхан тэмдэглээ. Энэ үдэр хадаа ороной түмэр замай 300 мянган хүдэлмэришэдэй ехэ һайндэр болоно. Тиихэтэй хамта хэһэн хүдэлмэриингөө дүнгүүдые тэдэнэр энэ үдэр гаргадаг юм. Үнгэрэгшэ жэлэй туршa соо ГДР-эй түмэр замуудаар урда жэлэйхидэнь орходоо 11,3 миллион тонноор, жэлэй түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 1,2 миллион тонноор ехэ ашаан ... байна. Мүнөө жэлдэ ... гүүдынь бүри ехэ бай...

Республикын паров... заһабарилгын предп... коллективүүдэй ... социалис мүрысөөн... рагша энэ үдэртэ ... доһон байха юм. Гал... Тельманай нэрэмжэ... барилгын заводой кол... зоригтойгоор ажалла... дэтэ нэрэ зэргэдэ хүр... дой хүдэлмэришэд ма... рэтэр 6 локомотив ту... дуур заһабарилжа гар...

Түмэр замай транс... хим хүдэлмэрилэгшэд... габьяата түмэр зам... хүндэтэ нэрэ зэргэ ол...

ТЕАТРАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШ... КОНГРЕСС

ВАРШАВА. Ул... театральна институдай... дахи конгресс Польш... Республикын ниислэл... 40 гаран ороной түлөө... рэ тоодо СССР-эй Ар... М. И. Царев түрүүтэй... делегаци конгрессэй ... хабаадана. «Драматур... рагша» гэһэн тема... дээрэ хөөрэлдөөн бол... рэшэлэн удаадахи ко... лаха үдэр болон газар ... дал шиидхэгдэхэ, ИТИ-гэй гүйсэдком ... байна.

Советскэ Союз Ул... театральна институ... лэй урда тээ ороод... рондын организации... дэ эдэбхитэйгээр хаб... циализмын үзэл сур... тадхана, бусад орон... нуудай хүдэлмэрилэ... хэй дээрэхи тон томо... тай танилсуулна гэж... рев ТАСС-ай корр... хөөрэлдэхэдөө мэдээс...

Плоцкдо баригдажа байһан нефть болбосоруул... вецкэ комбинадые Польшын Арадай Республикад... зэргын барилга гэжэ нэрлэдэг.

Тус предприяти шэнэ техникээр зэбсэгжүүлэгдэ... хүсэниинь Польшодо байһан нефть болбосоруулдаг ... водуудай хүсэнһөө 7 дахин ехэ байха юм. Зураг дэ... продуктнуудые гаргадаг барилга харуулагдана.

ЦАФ—ТАСС-...

Ургасада туһатай бороо

Монголой баруун урда районуудһаа бууһан шанга һалхинда бороогой ехэ үүлэн туугдажа ерээд, республикадамнай, хаа хаанагүй шахуу, бороо горитойгоор оробо. Тодорхойлбол, Мухар-Шэбэр, Юроодэ — 4 миллиметр, Бэшүүр, Захааминда—5, Петропавловкада—7, Ново-Селенгинскдэ—9, Охин-Булагта —8, Тохой, Дээдэ-Жэрэмдэ — 10, Улаан-Үдэдэ—11, Кабанскда—13, Могойтодо—14 миллиметр хэмжээнэй бороо ороһон байна.

Иигэжэ хүдөө ажахын ургамалнуудай ургахада угаа туһатай шухала шииг нойтон газарай хүрьһэндэ бии болобо.

Ойрын хэды үдэрэй туршада шииг нойтон орохогүй, дулаан байхаар хүлеэгдэнэ.

Н. Афонина,
Улаан-Үдын гидрометобсерваториин таһагые даагша.

ХИЛЫН СААНАҺА

Югославида һунгалта болобо

БЕЛГРАД, июниин 17. (ТАСС). Үсэгэлдэр Югославида союзна скупщинын Союзна Вечедэ болон республиканска скупщинын Республиканска Вечедэ һунгалта болобо. Энэ һунгалтада Югославиин 12 миллион ажалшад хабаадалсаба. Союзна Вечиин депутадта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн 120 хүн болон Республиканска Вечиин депутадта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн 650 хүн эхэнхи дуугаар бултадаа һунгагдаба.

18 гүрэнүүдэй комитет заседаняа таһалдуулба

ЖЕНЕВЭ, июниин 17. (ТАСС). Буу зэбсэг хурааха асуудалые шиидхэхэ 18 гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн комитет 1963 оной июлиин 30 болотор заседаниинуудаа таһалдуулха гэһэн шиидхэбэри мүнөөдэр гаргаба. Энэ забһарлалай урда тээхи заседаниинь 1963 оной июниин 21-дэ болохо юм.

Тобшо мэдээсэлнүүд

✪ Йеменэй Араб Республикын делегациин Багдадта хэһэн хэлсээнэй дүнгүүд тухай Ирак Йемен хоёрой хамтын коммюнике тунхаглагдаба. Египет, Ирак болон Сириин байгуулхаяа байһан гурбан талын федеральна союзда хамжаха дуратай байһанаа ЙАР мэдүүлбэ гэжэ тэрэ коммюнике соо хэлэгдэнэ.

✪ Рейтер агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Ирагай коммунис партиин гэшүүд байба гэжэ гэмнэгдэһэн армиин гурбан офицернүүд нэрэ зэргэнүүдээ хаһагдажа, Ирагай сэрэгэй трибуналаар табан жэлэй болзороор каторжна хүдэлмэридэ ябуулагдахаар шиидхэгдэбэ.

✪ Лумумбын үхэлэй гэршэ байһан Бельгиин врач Питерс гэгшые Конголезиин полици Элизабетвильдэ арестовалба. «Врачай хүдэлмэридэ таарахагүй политическэ ажал ябуулна» гэжэ гэмнэгдэбэ гээд Франс Пресс агентство мэдээсэбэ. Тэрэ врач хадаа Патрис Лумумбын «үхэл тухай акт» бэшэһэн байгаа юм гэжэ тэрэ мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

✪ Камбоджын уһанай хилые Урда Вьетнамай сэрэгүүдэй эбдэһэн тухай Пном-Пеньдэ соносхогдобо. Урда вьетнамайхидай харуулай корабль энэ жэлэй июниин 10-най үдэр Коомсамнор Кром (Кандал провинци) районда Камбоджын уһанай хилэ дабан орожо ерээ. Энэ хорото ааша гаргаһантай дашарамдуулан, Камбоджын гадаадын сэрэгэй министерство Урда Вьетнамай правительствада эрид буруушаалга хэбэ.

✪ ОАР-тахи бүхы фармацевтическэ фабрикануудые национализацилһан тухай декрет Каирта тунхаглагдаба. Энэ декредэй ёһоор, орон дотор бии байһан 54 фармацевтическэ предприятинуудай 9 предприятинуудынь гүрэнэй болгогдобо. Үлэгшэ 45 предприятинуудынь тэдэнэй урда табигдаһан эрилтэнүүдые хангажа шадахагүй байһан шалтагаанаар хаагдаба.

КУРДИСТАНДАХИ БАЙЛДААНУУД

ТЕГЕРАН, июниин 17. (ТАСС). Ирагай хилэ дээрэһээ абтаһан мэдээнэй ёһоор, Ирагай Курдистанай хадануудаар правительствын сэрэгүүдэй болон курднуудай хоорондо болоһон байлдаанай үедэ Ирагай сэрэгүүд ехэ гээлтэдэ орожо байна. Ирагай хойто провинцинуудта болоһон түрүүшын табан үдэрэй байлдаанда правительствын сэрэгүүдэй мянган хүн алагдаа. Шархатаһан солдадуудые шэрэһэн эшелонууд хойно хойноһоо Багдадта ерэжэ байна.

Ирагай ниислэл хотоһоо ерэһэн мэдээнэй ёһоор, Курдистанда боложо байһан дайнай ябуулгада Ирагай хүн зон ехэ дурагүйдэнэ. Олонхи хүнүүд курднуудта дуратай байһанаа нюунагүй, Курдистанда аха дүүнэрэйнгээ шуһа адхаха, алаха хюдаха дай үүсхэһэн баасистска зонхилхы тушаалтаниие буруушааһанаа мэдүүлнэ.

США-да нююс... одон таби...

НЬЮ-ЙОРК, июнии... Агаарай сэрэгэй хүс... берг гэжэ сэрэгэй ба... форни штат) мүнөөдэ... одо табиба. Тэрэ таб... одон «Дискаверер» гэ... нуудта адли байгаа ... рикын информационно... тэмдэглэнэ.

Дахин Пари...

ПАРИЖ, июниин ... Катангын ахмараа һ... маршa Чомбе мүнөө... Дүрбэ һарын саада т... даа» гэһэн шалтаг б... дэ адли, мүнөө ф... шалтагаанаа «вра... үзүүлхэмни» гэжэ т...

Редактор ...
М. Н. ...

Манай адрес, телефо...

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Ул... ица ЛЕНИНА, 35. Телефоны: редактора—23-67, за... —38-42, зам. редактора — 35-84, секретар... отделов: сельскохозяйственного производства и ... жизни—47-59, 35-14, промышленного производст... ной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-85 ... Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: иде... —24-74, советского строительства и быта—34-93 ... ров и писем—25-41, 38-30, информации—32-74 ... 34-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства ку... Бурятской АССР.

Н00453. Зак...